

PROLETAREC

ŠTEV.—NO. 1120.

CHICAGO, ILL., 28. FEBRUARJA, (FEB. 28,) 1929.

LETO—VOL. XXIV.



VSEBINA:

ČLANKI.

Niso vsa življenja enako vredna.
Zlatoiskalci nekdaj in danes.
Misijskarji, vera in propaganda.
Kazni proti kršilcem prohibicije poostrene.
Čikaški lov za morilci.
O političnih strankah v Jugoslaviji (H. Ljubljana).
Stanje članstva in blagajne KSKJ.
Ivan Mlinar—60 let star. (Poročilo iz Ljubljane.)
Kenzler o vzrokih svoje povrnitve v soc. stranko.

IZ NAŠEGA GIBANJA.

Ali naj se klubi bližnjih naselbin v Kansasu združijo v enega močnega?
Klub št. 1 za spremembo oblike Proletarca.
Iz okolice Raton, New Mexico.
Anton Jurca in Joseph Ule o obliki Proletarca.
"Toleranca" predmet prihodnje diskuzije v klubu št. 1.

Jos. Presterl in njegove "zveze s Čikago".
Zanimiva diskuzija v detroitskem klubu JSZ.
Milwaukee—West Allis, Wis.
Mu ne prinaša zadosti čtiva (Sheldon).
Odgovor "kulturolomca" v Collinwoodu.
Razno iz Sheboygana, Wis.
Naša agitacija za Proletarca.
Volitve delegatov SNPJ. v detroitskih društvih SNPJ.
Članstvu JSZ. v Johnstownu in okolici.
Zapisnik ohijske konference JSZ., ki se je vrnila v Girardu.
Agitatorji na delu.
Listu v podporo.

DRAMA IN GLASBA

Koncert ge. Lovšetove in A. Šublja v Milwaukee 3. marca.

RAZNO.

Pod spovednim pečatom (roman, nadaljevanje).



Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Published by Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba (Jugoslav Workmen's Publishing Co.) Izhaja vsak četrtrek. Published Every Thursday. Naročnina (Subscription Rates): United States and Canada za vse leto (per year) \$3.00, pol leta (half year) \$1.75; Foreign Countries, za leto (per year) \$3.50; pol leta (half year) \$2.00.
Address: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. — Telephone: ROCKWELL 2864.

CENIK KNJIG

KI JIH IMA V ZALOGI
"PROLETAREC".

ROMANI, POVESTI, ČRTICE IN OPISI.

Albrecht Ivan: Srce, novele, vez.	50
Album slovenskih književnikov (uredil dr. Janko Slebinger), vsebuje opise in slike slov. književnikov od Trubarja naprej. Fina vezba.	\$5.00
Andrejev Leonid: Plat zvona, novele, vez.	45
Povest o sedmih obešenih, posvečena L. N. Tolstemu, vez.	50
Arcibaiev M.: Sanin, vez.	1.50
Azov Vladimir in Teffi: Humoreske, groteske in satire, broširana	60
Barbusse H.: Ogenj, dnevnik desetnije, povest iz svetovne vojne, vez.	1.25
Beg iz teme: (ruski pisatelj), broš. \$1, vezana	1.25
Bohinjec P.: Svetobor, povest iz konca enajstega stoletja, broš.	50
Bulwer L. E.: Poslednji dnevi Pompejev, I. in II. del. broš.	1.50
Burroughs Edgar R.: Tarzan, sin opice, vez.	1.00
Tarzan in svet, vez.	1.00
Tarzanove živali, vez.	1.00
Tarzanov sin, vez.	1.00
Tarzanova mladost v džungli, vez.	1.00
(vseh pet knjig \$4.50)	
Calco L.: Cerkvene miši, povest iz sedajnosti, broš.	75
Cankar Ivan: Podobe iz sanj, vez.	75
Moje življenje, broš. 60c, vezana	85
Cankar Ivan: Zbrani spisi, I. zv., vsebina: Erotika, izdaja 1902; Erotika, izdaja 1899; Pesmi 1892-1898; Vinjete, vez. \$2.00; II. zv., vsebina: Črtice in povesti ter Kritični in polemični spisi, vez. \$2.00; III. zv., vsebina: Jakob Ruda, Potovanje Nikolaja Nikiča, Za narodov blagor, Črtice ter Kritični in polemični spisi, vez. \$2.00; IV. zv., vsebina: Knjiga za lahkomišelnje ljudi in Tujci, vez. \$2.00; V. zv., vsebina: Kralj na Betajnovi, Na klancu in Črtice, vez. \$2.00; VI. zv., vsebina: Ob zori, Življenje in smrt Petra Novljana in Hiša Marije pomočnice, vez. \$2.00; VII. zv., vsebina: Mimo življenja, Črtice in novele ter Kritični spisi, vezana \$2.00. Vseh 7 knjig skupaj	13.00
Cankar Izidor:	
Obiski pri slovenskih pisateljih in umetnikih, vez.	1.25
S poti, potopisne črtice, broš.	75
Cankarjev zbornik, vez.	1.00
Čehov Anton P.: Sosedje in druge novele, broš.	50
Chesterton G. K.: Četrtek, fantastičen roman, broš.	50
Chocholoušek P.: Jug, zgodovinski roman, 616 strani, broš. 75c, vez.	1.00
Cigler Janez: Deteljica ali življenje treh kranjskih bratov francoskih vojakov, broširana	45
Coloma Louis: Boy, roman, vez.	40
Coloma-Poljanec: Kraljica mučenica, zgodovinski roman, broš.	75
Concourt Ed. De.: Dekle Eliza, roman, broš.	50
Dickens Charles: Božična pesem v prozi, broš.	40
Dolenec Hinko dr.: Zbrani spisi, broš.	50
Dostojevski F. M.:	
Besi, roman v dveh delih, 758 strani, vez.	2.50
Idijot, I., II., III. in IV. del vsak 90c, skupaj vsi štiri	3.50
Zapiski iz mrtvega doma, I. in II. del. vez.	2.25
Zločin in kazen, roman v dveh delih, vez.	2.00
Bele noči—Mali junak, povesti, broš.	50
Iralec, iz spominov mladeniča, roman, broš.	75
Dumas Aleksander: Vitez iz rdeče hiše, roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broš. 75c, vez.	1.00
Zvestoba do groba, roman, vez.	1.50
Elizabeta, hči sibirskega jetnika	25
Erjavac Fran: Povesti, vez.	50
Feigl Damir:	
Bacili in bacilke, humoreske, broš.	45
Domače živali, vez.	45
Po strani klobouk, humoreske, broš.	75
Pol litra vipavca, vez.	50
Tik za fronto, broš.	50
Federer Henrik: Patria, povest iz irske junaške dobe, broš.	35
Federer-Poljanec: Sisto e Sesto, povest iz Abrucev, broš.	35
Finžgar F. S.: Iz modernega sveta, roman, vez.	1.50
Finžgar F. S.: Zbrani spisi, vsebina IV. zv.: Dekla	

Ančka in Srečala sta se, vez. \$1.00; vsebina V. zv.: Boji, Kronika gosp. Urbana in Golobova nji-va, vez. \$1.25; vsebina VI. zv.: Sama, Kakor Pelikan, Boltežar, Naš vsakdanji kruh in Tri črne žene, vez. \$1.50, vse tri knjige skupaj	3.50
Flaubert G.: Tri povesti, broš.	65
France Anatole: Kuhinja pri kraljici gosji nožici, broš. 75c, vez.	1.00
Pingvinski otok, vez.	1.00
Gogolj N.: Taras Buljba, povest, broš. 50c, vez.	75
Golar Cvetko: Prelepa Vasiljica in druge ruske pravljice, broš.	40
Gorkij Maksim: Deveti januar, črtica iz ruske revolucije 1905, broš.	25
Povesti, 210 strani, broš.	75
Green A. K.: Za milijoni, roman, broš.	65
Hamsun Knut: Glad, roman, broš.	75
Hašek J.: Pustolovščine dobrega vojaka Švejka v svetovni vojni, vez.	1.50
Jaklič Franc: Ljudske povesti, broš.	50
Jelovek Ernestina: Spomini na Prešerna, broš.	65
Jirasek Alojz: Filozofska zgodba, vez.	50
Jubilejni zbornik: Ob petdesetletnici Otona Župančiča, fina vezba	1.50
Jurčič Josip: Zbrani spisi (nova izdaja, fina vezba). Vsebinska I. zv.: Pesmi, Narodne pravljice in pripovedke, Spomini na deda, Prazna vera, Uboštvo in bogastvo, Jesenska noč med slov. polharji, Juri Kozjak in Domen, \$1.50; vsebinska II. zv.: Spomini starega Slovenca, Tihotapec, Juri Kobila, Dva prijatelja, Vrban Smukova ženitev in Grad Rojinje, \$1.50; vsebinska III. zv.: Kloštrski žolnir in Deseti brat, \$1.50; vsebinska IV. zv.: Golida, Hči mestnega sodnika, Nemški valpet, Dva Brata, Božidar Tirtelj, Kozlovska sodba v Višnji gori, Črta iz življenja političnega agitatorja, Sin kmečkega cesarja in Sosedov sin, \$2.00; vsebinska V. zv.: Lipe, Pipa tobaka, Moč in pravica, Županovanje v Globokem dolu, V vojni krajini, Telečja pečenka, Ivan Erazem Tattenbach, Bela ruta, Bel denar, Na Kolpskem ustju in Doktor Zober, \$2.50. Vseh 5 knjig skupaj	8.00
Kellermann B.: Predor, socialen roman, broš.	75
Kersnik Janko: Zbrani spisi, broširani. Vsebinska I. zv.: Agitator, 75c; vsebinska II. zv.: Lutrski ljudje, Testament 85c; vsebinska III. zv.: Rošlin Vrjanko, Jara gospoda in Očetov greh, \$1.25; vsebinska IV. zv.: Gospod Janez, Kmetске slike, Humoreske, Povesti za ljudstvo, \$1.25; vsebinska V. zv.: Pesmi, Berite novice, Kritike, Komentar, \$1.50; VI. zv.: Njegovo delo in doba, I. sešitek: Leta mladosti in učenja, II. in III. sešitek: Novelist in Politik, \$2.50, vseh šest knjig skupaj	7.00
Kmet Marija: Bilke, povesti in črtice, broš.	45
Koder Anton: Marjetica, idila, broš.	65
Keller G.: Don Corea, roman, broš.	25
K. S.: Požigalec, povest, broš.	25
Kuhar Lovro: Povesti, broš.	50
Kveder Zofka: Iz naših krajev, povesti, vez.	80
Vladka in Mitka, vez.	50
Lah Ivan: Uporniki, povest iz kmečkih puntov, vez.	75
Lermontov M. J.: Junak našega časa, povest, broš.	75
Levstik Vladimir: Obsojenci, povesti, broš.	75
Višnjeva repatica, satiričen roman v dveh delih, broš.	2.00
London Jack: Morski vrag, roman, broš.	80
Roman treh src, vez.	1.30
Železna peta, socialen roman v dveh delih, broš.	1.00
Machar J. S.: Konfesije literata, zbirka spisov, vez.	65
Majar H.: Srečolovec, povest, broš.	35
Cvetke, šopek pravljic za stare in mlade, broš.	20
Malograjski Fr.: Za srečo, povest, broš.	40
Maselj Fran-Podlimbarski: Zbrani spisi, fina vezba. Vsebinska I. zv.: Slike in črtice, Gorski potoki in Tovariš Damjan; II. zv.: Potresna povest, Moravske slike, Vojvoda Pero in Perica ter črtice. Skupaj 816 strani. Posamezen zvezek \$2, oba skupaj	3.75
Melville Whyte G. J.: Gladijatorji, zgodovinski roman iz prvega stoletja, I. in II. del, broš. oba skupaj	75

(Nadaljevanje na 16. strani.)

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—No. 1120.

CHICAGO, ILL., 28. FEBRUARJA, (FEB. 28,) 1929.

LETO—VOL. XXIV.

Upravištvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

TU IN TAM O TEM IN ONEM

Niso vsa življenja enako vredna

AKO BI SE v kaki železniški nesreči dogodilo, da bi bil kdo izmed vplivnih bogatašev poškodovan, se bi vodstvo železniške družbe silno vznemirilo in bi storilo vse, da se kaj takega več ne primeri. Kadar prevaža poseben vlak mogotca, pa bil že posvečen ali cerkven, mora vse železniško osebje skrbeti za njegovo varnost. Delavci in inspektorji pregledajo vsako tračnico, če je dobro pritrjena, in skrbijo, da je proga v najlepšem redu. To je pravilno, kajti kadar človek potuje, je rad v sigurnosti, da se vozi varno. In za varnost na železnicah je že prilično dobro preskrbljeno povsod, kjer se vozijo ne le delavci ampak tudi premožnejši sloji.

Dne 20. februarja zjutraj je v bližini Holinsa pri Peoriji v Illinoisu skočilo s tira več vagonov vlaka, v katerem se je peljalo na delo 900 premogarjev. Vagoni so odskakovali nekaj momentov po trhljih tračnicah, potem pa se prekucnili po nasipu 25 čevljev globoko. Več premogarjev je bilo ubitih, par sto ranjenih, nekateri zelo nevarno. V vagonih so bile peč, v katerih so kurili s premogom. Prevrnile so se in se kokotalile po rudarjih ter jih opekale. Lokomotiva je ostala na tiru. Ker je šel vlak zelo počasi po slabi progi, strojevodja ni niti opazil da vleče za seboj nekaj vagonov po tračnicah, dokler se niso začeli prevračati po nasipu. Odprl je sireno, da je opozoril ljudi v bližini na nesrečo, nato je odšel samo z lokomotivo do najbližjega mesteca po zdravnike in ambulančne vozove. Kmalu so na lice mesta prihitele žene in matere rudarjev, nekatere prav lahno oblečene, kajti bilo je zgodaj, ter klicale imena svojih mož in sinov, ki so ležali mrtvi ali nezvestni v polomljenih karah. Nič niso čutile mraza, dasi je bilo pod ničlo.

Proga, ki je last Peoria Terminal železniške družbe, je v jako slabem stanju. Lokomotiva je ob tej priliki prišla srečno preko, ali kmalu zanj se je ena tračnica prevrnila, ker ni bila zadostno pritrjena, in posledica je ta nezgoda. Vozijo se po nji samo rudarji na delo in z dela, zato se gospodarjem ni zdelo vredno, da bi jo popravljali. Tudi se jim ni dobro izplačevala in enkrat je bila že v konkurzu. Neglede na to

pa je jasno, da bi jo popravili, ako bi se vozil po nji kak ameriški multimilijonar, ali predsednik, ali kak obiskovalec, kakor so bili rumunska kraljica in Prince of Wales. Devetsto rudarjev znači le devet sto delavcev in nič drugega. Delavcev pa je veliko. Če bi ubilo vseh 900, bi kompanija že naslednji dan dobila z lahkoto drugih 900. In dokler se delavec ne nauči ceniti sebe kakor ceni one katerim kupiči bogastva, ne more pričakovati, da bodo za njegovo varnost skrbeli kakor skrbi on za varnost tistih, katerim ni treba v tovarne in rove.

Zlatoiskalci nekdanj in danes

“GOLD RUSH” nima dandanes več tiste romantike kakor nekoč. Jack London v raznih povestih zelo dobro karakterizira življenje in težkoče zlatoiskalcev v Alaski in drugod po zapadu, ko so bili ti kraji še brez vsakih modernih prometnih zvez. Pred nekaj tedni se je začel nov “gold rush” v Prince Albert distrikt v Kanadi, ki se nahaja v okrožju, katero je bogato na kovinskih rudah toda še slabo preiskano in s primitivnimi prometnimi zvezami. Lovci za zlatom pa gredo tokrat na obljubljeni polja v — aeroplanih. Pred nekaj desetletji so potovali tedne in mesece, predno so dospeli do cilja, sedaj napravijo to pot v nekaj urah. Ampak pohlep po zlatu je danes enak kakor je bil.

Misijonarji “krivoverci” in propaganda

FRANCOSKI LISTI dolže sveto stolico v Rimu, da se je s svojo pogodbo z Mussolinijem otvorjeno udinjala njegovi imperalistični politiki. To bi še ne bilo tako hudo, če ne bi bila pri tem na škodi Francija, kajti stvar, kakor jo tolmačijo v Franciji, je sledeča: V raznih “paganskih” in drugih “krivoverskih” deželah po svetu je tisoče katoliških misijonarjev, med njimi zelo velik odstotek Francozov. Naloga misijonarjev — vsaj tako bi se človeku zdelo — je, da spreobračajo krivoverce in pagane. Toda sedaj priznajo celo francoski katoliški krogi, da ima misijonar veliko večji pomen in ima ga že od vsega začetka. Misijonarji francoske narodnosti širijo v tujih deželah francosko kulturo, francoski jezik in slavo Francije.

Ne samo to! Misijonarji lahko tudi poskrbe, da ima dežela, iz katere prihajajo, velike gmotne koristi. Pripomorejo svoji deželi, da dobi velika trgovska naročila in v slučaju kakih "zapletljajev" pomagajo diplomaciji svoje vlade. Francoski imperializem je imel v misijonarjih izborne agente v Aziji in Afriki. Sedaj pa je Mussolini papeža baje pridobil, da misijonarje francoske narodnosti polagoma odpravi in jih nadomesti z Italijani. Francija je diplomatično pokroviteljica katoličanov v azijskih deželah in Afriki. Tudi to ji dobro služi v trgovini in še marsikje. Od kar pa je Mussolini sklenil s sveto stolico pogodbo, je Italija striktno katoliška dežela, in duhovščina je del državnega aparata, ki vrši tudi državne funkcije. Mar ne spada katoliški Italiji mandat protekcije nad katoličani v deželah, kjer jih sedaj "protektira" Francija, ki je "brezverska" in je kot država ločena od svete matere cerkve?

V Franciji se torej kregajo vsled te pogodbe iz čisto materialističnih nagibov, in dolže Mussolinija, da je prevaril nezmočljivega papeža, ker mu ni razložil, da ga pri pogajanju vodijo edino sebični nameni, ki so, utrditi fašizem v Italiji, širiti italijanstvo po svetu, in okrepiti italijansko imperialistično politiko z aparatom misijonarjev italijanske narodnosti. Ko so v Vatikanu čitali te francoske obdobje, so jih z zgražanjem zanikali, kar je umevno. Cerkev vendar ne more priznati, da jo je Mussolini prevaril, fašistična vlada pa zna tudi biti toliko previdna, da ne bo potrdila francoskih in španskih domnevanj.

Socialisti že od nekdaj dokazujejo, da so takozvani misijonarji, ki "učé" divjake(?) večinoma le trgovski agentje svojih dežel, tudi ako nimajo takega namena, ampak upreženi so v aparat, ki dela, kakor ga navijajo višji.

Kazni proti kršilcem prohibicije poostrene

ZVEZNI SENAT je sprejel določbe, kakor so mu jih predlagali suhači, za poostritev kazni proti kršilcem prohibicije. Izgleda, da bo gonja proti njim kako leto ali dve zelo poostrena, posebno v nekaterih krajih. V obeh zbornicah imajo suhaški poslanci še večjo večino kakor v prejšnji, dasi je senator Reed (Mo.) o njih dejal, da jih lahko imenuje celo krdelo, ki pišejo žganje redno, a glasujejo za vse suhaške predloge. To hinavstvo ima slabe posledice. Zakonodajalci, ki ne mislijo resno in ne prakticirajo kar zahtevajo od drugih da bi prakticirali, ne morejo povzročiti nič drugega kakor to kar so povzročili. Da je v prohibiciji toliko korupcije, in da se je iz nje razvil ogromni zločinski val, je njihova zasluga in vseh tistih, ki hočejo napraviti iz človeka bitje po njihovi volji z zapovedmi in ukazi.



Bi radi knjige? Prečitajte cenik knjig v tej številki "Proletarca".

H.:

O političnih strankah v Jugoslaviji

Ljubljana, 24. januarja, 1929.

Politično strankarsko življenje v Jugoslaviji v zadnjih desetih letih se ni tako uredilo, kot bi bilo nujno za razvoj resnega političnega življenja in udejstvovanja.

V novi državi se niso stare politične stranke prav nič pregrupirale, zlasti ne tako, da bi nastale nove stranke z določenimi političnimi načeli, ki bi razširile svoje delo preko cele države.

Najjačja srbijanska stranka je bila v Srbiji pred l. 1918.—narodnoradikalna stranka pod vodstvom N. Pašića, Stojana Protića in Ljube Jovanovića. V novi državi se je sicer poskušala ukoreniniti še po ostalih pokrajinah, ali je kljub vsemu ostala srbijanska, četudi je bilo nekaj njenih poslancev izvoljenih v Vojvodini, Bosni, Dalmaciji in na Hrvaškem. Bila je namreč skoro vedno *vladna* stranka in naučena, uporabljati vpliv vlade in vladujočih v svoje strankarske namene. *Idejno ni pokazala in ni dala ničesar*. Njena edina težnja je bila: moč in oblast v državi.

Druge srbijanska stranka je demokratična oz. bivša samostalska radikalna, ki je skušala po vojni združiti vse neradikalne in antiradikalne elemente v Srbiji (bivše liberalce, naprednjake i. t. d.). Tudi se je razmahnila po ostalih pokrajinah ter je sprejela vase Pribečevičevce in slovenske naprednjake pod vodstvom dr. Tavčarja in Žerjava, ki so se pa kmalu od nje odcepili (vsled osebnih ambicij Pribečeviča, ki je hotel biti vedno v vladi) in napravili posebno "samostojno demokratsko stranko", ki je imela tudi namero, da se razširi po vsej Jugoslaviji, kar ji seve *ni* uspelo. Ostala je — prečanska stranka brez prave zaslombe v Srbiji in Bosni. Demokrate so edino *osebnosti* ločile od radikalov. Idejnih razlik med njimi ni.

Srpska zemljoradnička stranka je tudi hotela biti državna stranka, ali je ostala le — čisto srbijanska, ker se z njo niso hotele združiti druge kmetijske stranke v ostalih pokrajinah, zlasti ne hrvatske in slovenske.

Jugoslavija je kmetijska država. Glavni njen kader je kmet in kmetijski delavec, prav rečeno: poljedelec, zemljoradnik.

Kmetijske stranke so bile še: Radičeva, Slovenska kmetijska (Pueljevci) in Slovenska ljudska stranka (SLS). Prvi sta še nekako kooperirali, ker je Slovenska kmetijska stranka sprejela Radiča za nezmočljivega vodjo. — Slovenska ljudska stranka pa je v političnem življenju, kljub dejstvu, da so njeni pristaši glavno kmetijski ljudje, nad vse povdarjala svoje *konfesionalno, versko stališče*. Njej najbližja je

bila turška verska stranka, ki pa je ostala prav tako ves čas lokalna bosansko-hercegovaška, kot je SLS ostala — slovenska. — Hrvatska pučka stranka je bila klerikalna stranka, ali se ni združila s slovensko bratsko stranko, marveč je bila samostojna kot — hrvatska stranka.

Bilo je še več stranic, pa vse le plemenske, brez vsake politične ideje, kot: vsesrpska stranka, hrvatska federalistična stranka, hrvatska stranka prava, hrvatska težačka stranka i. t. d.

Vse stranke so temeljile vse bolj na plemenskem ali na verskem načelu — skoro nobena na čisto političnih težah. Še delavske stranke in stranke niso mogle razumeti, da je lokalizem brez vrednosti, da je uravnati taktiko po novih razmerah. Zagrebški socialisti so hoteli biti bolj pametni kot beograjski, sarajevski pa nad obema. Novi Sad in Ljubljana sta stali ob strani in Split je bil poglavje zase. Gibanje pa se ni tako razvijalo, kot bi bilo treba.

Srbijanci v celoti so gledali v Beograd, Vojvodina deloma v Novi Sad, deloma v Subotico, Hrvatje v Zagreb, Židje v Osjek, Bosna v Sarajevo, Črna gora v Cetinje, Slovenija v Ljubljano, Dalmacija v — Argentino . . . Res, žalostno je bilo politično življenje v teh 10 letih. *Nobene politične ideje ni dalo.*

Koncem januarja pa je nova vlada generala Živkovića na temelju kraljevih navodil začela razpuščati stranko za stranko — sam dr. Korosec kot član te vlade je moral dati pritrdilo, da se je razpustila i njegova klerikalna i hrvaška klerikalna stranka . . .

Strank skoro ni več! . . . "Politično" življenje — stoji!

Optimisti upajo, da je prav, da izginejo vse dosedanje politične stranke, ker bo z njimi izginila njih zgodovinska, verska in plemenska ideologija in ker bo šele s tem nastala mogočnost za novo politično orijentacijo.

V bližnji Avstriji vidimo: na eni strani delavstvo, na drugi meščanstvo in kmete — na Čehoslovaškem: močne delavske stranke, velika kmečko-republikanska, slaba meščanska in precej razvita klerikalna — v Nemčiji približno isto, le da je tam *dominantna* delavsko-socialno-demokratska, ki bi že bila daleč naprej na poti razvoja, če je ne bi ruski komunistični val oslabil. V Italiji je fašizem, v Rumuniji — kdovekaj. Mi gledamo in čakamo.

Naj bi imeli optimisti prav. Dosedanje stanje je bilo res nevzdržno. Ni bilo v meščanskih in kmetijskih vrstah nobene načelne politike, prevladovala je osebna, pustolovska, koritarska. Prvi koraki nove dobe so energični in nepričakovano silni in odločni.

Nastati pa *morajo* nove grupacije: stranka kmetijskega napredka, stranka konservativnih načel, buržoazna napredna in svobodomiselna grupa in mogočen pokret delavskih mas na bazi socialističnih načel, kar bo pomenilo novo Jugoslavijo.

Čikaški lov za morilci

Kadar se v Chicagu dogode umori med višjimi zločinskimi krogi, tedaj policija vselej "pridno" išče, toda ničesar ne najde, razen seveda odtise prstov, kak razbit avto ali kak drug "clew" in časniški fotografiji jim slede ter slikajo pridne detektive ter njihove najdbe. V listih je sproti natančno poročano, da so zločincem na sledu, in kje jih iščejo, in tako so kriminalci vedno sproti obveščeni, kje ne smejo biti.

Zadnjič smo poročali, da je ena zločinska tolpa postavila sedem članov konkurenčne skupine od steno v neki garaži v Chicagu, in jih ustrelila. Od tedaj pridno "iščejo" in so najdlje marsikaj kot prej opisano, a pravih krivcev še vedno ne.

In jih ne bodo.

Če bi policija in državni pravnik hotela proti butlegarskim, igralskim in drugimi zločinskimi karteli resen boj, bi se lotila njihovih vodij, ne pa *gangsterjev* v nižinah, ki le izvršujejo povelja svojih višjih.

Alphonse Capone je "slovito" ime. Z butlegarijo na debelo, igralnicami in bordeli je postal milijonar. Njegov teritorij je Chicago. On je le eden izmed poglavarjev, ki so v takih poslih, toda je zelo mogočen. Kontrolira tisoče in tisoče glasov, na njegovi plačilni listi je bilo, ali je, kot zatrjujejo poznavalci čikaške "crime" situacije, mnogo višjih in nižjih policijskih uradnikov, in ima veliko zaslombo med sodniki, aldermani, "palitišni" itd. Mnogi domnevajo, da so omenjeni umor sedmih oseb izvršili Caponijevi gangsterji po naročilu svojih višjih. Capone sam je sedaj v Floridi, kjer ima tri milje od mesta Miami krasno posestvo, ki bi delalo čast vsakemu milijonarju. Capone je "dober človek", kakor pravimo, zelo družaben, in ne izgleda hudoben. Prireja zabave in tudi ljudje iz višje družbe se jih udeležujejo. Blizu njega je bil v Floridi na "prezimovišču" čikaški šef detektivov Mr. Stege, ki so ga nekaj dni po omenjenem masakru pozvali domov, da "pomaga iskati krivce".

V tolažbo "javnemu mnenju" so zaprli par tisoč lokalov malim butlegarjem, v enih dvoranaх so prepovedali "točiti" društvom, a višji kršilci se svobodno gibljejo. Včasih se oblasti koga res lote, ako se jim zameri, in ga preganjajo, ne zato da bi odpravili te vrste business, ampak da se nad njim maščujejo. Gniloba je velika in mnogi zahtevajo, da se jo odpravi. Ne vedo pa, kam bi se obrnili po metlo.

Skrinja modrosti.

Solidarnost, to je trdnjava, ki je ne razruši nobeno orožje. Mora pa biti zvezana z disciplino in samozavestjo, da je eden vse in vsi eden. — (Zadružni Koledar.)

HANS KIRCHSTEIGER:

POD SPOVEDNIM PEČATOM

(Roman, poslovenil E. K.)

(Nadaljevanje.)

Končno je tudi mlinar popustil in je bil zadovoljen celo z duhovnikom; zato pa mora dobiti prihodnji deček njegovo ime, s čemur je Cenka soglašala. Bil je sedaj celo ponosen na to, da ima Avgušтина v družini, ker je župnik v svojem govoru pri hrstni pojedini dejal, da je sveti Avguštin najpametnejši med vsemi svetniki, kar jih je v nebesih. Pameten pa je bil tudi mlinar, to se mu je moralo priznati. Pameten je bil v kupčiji, kadar je jemal kmetom les in žito za smešne cene, pameten je bil pri prodaji, ker je vsako vrečo napolnil samo za tri četrtnine. Zato je imel pač najdebelejše prasiče v svinjaku in najlepše krave v hlevu, kmalu pa je bil na njegovo ime tudi lep kupček denarja v hranilnici. Ako se poda Gustel za svojim očetom, postane iz njega sčasom bogat župnik.

Temu visokemu cilju je bila prikrojena vsa vzgoja dečku. Ko je znal otrok komaj misliti in ga je mati jemala seboj v cerkev, mu je pokazovala gospoda v lepi mašniški opravi in je dejala: "Glej, tak gospod župnik moraš postati tudi ti." In kakor je rastel otrok, tako je naraščal v njem in z njim tudi župniški ponos. Saj pride tak župnik takoj izza Boga in tak župnik je hotel postati tudi Gustel. Starši so se že sedaj ponosno ozirali na bodočega gospoda fajmoštra, kakor da nosi že mašniški blagoslov in bogato župnijo v žepu. Dočim je govoril mlinar enostavno o "fajmoštru", kadar je mislil na sedanjega gospodarja v župnišču, je dejal vselej "gospod župnik", kadar se je govorilo o Gustlovi bodočnosti.

Otroku torej ni bilo niti treba podedovati stremljenja za povišanjem od svojega pravega očeta in nekdanji ponos od matere. Napačna vzgoja je zadostovala samo po sebi, da se je mlado srce napolnilo z ošabnostjo. Tako se je zgodilo, da je bil Gustel že v šoli drugačen kakor drugi otroci, s katerimi se ni niti igral, ker so mu bili bodoči kmetje in drvarji prenziki.

Zato je imel doma že svoj lastni oltarček, ki mu ga je mati prinesla za Miklavža obenem s kositrovim kelihom in z mašno kanglico iz mesta. Z mašno opravo iz papirja je že vsak dan čital maše in mati je poslušala zmeso latinskih popačenih besed bolj pobožno, kakor mašo v cerkvi.

Tudi mlinar je bil zanešen, kadar je pel njegov princ tako resno, kakor da je smešno spakedrano besedilo najsvetejša molitev.

Pa tudi družina je morala častiti v otroku bodočega župnika. Gorje hlapcu ali dekli, ako so ga imenovali malega smrkavca, če je ukradel gnezdo in zavil mladim pticam vratove. Tako nekrščanskih ljudi se ni moglo rabiti v hiši, ki je imela malega župnika.

V takih razmerah je imel tudi učitelj velik križ s fantom, tembolj ker je bil novi učitelj brezbožen liberalc, mlinar pa se je kot katoliški mož povzpел do načelniške časti v krajnem šolskem svetu. Učitelj je pozdravil kakor odrešenje dan, ko je Gustel, seveda z najboljšim izpričevalom — kajti svedočbo, ki ne bi izkazovala v vsaki vrsti "prav dobro", bi bil vrgel načelnik šolskega sveta učitelju pred noge — zapustil

ljudsko šolo, da se na jezuitski gimnaziji prvokrat zaleti na poti do župnikovanja.

Malo da ni prišel Gustel v posvetno gimnazijo. Njegov oče, ki je bil ravno zaradi lesne kupčije v mestu in je obenem vložil zopet nekoliko tisočakov v hranilnico, je porabil prilžnost, da mu je priberačil kosilo za razne dni v tednu, večinoma pri ljudeh, ki so imeli sami manj nego mlinar. No, meščani imajo dobro srce za dijaka z dežele. Tista dobra srca je znal mlinar tako ganiti, da je poskrbel tekom enega popoldneva kar za osem let za želodec bodočega župnika. Resnično, ljudje v mestu le niso bili slabi, kakor je vedno pridigoval župnik v Gospojni. Čisto tujega študenta z dežele pitajo, le da ni treba očetu zmanjšati hranilnih vlog. Celó čisto liberalni ljudje so hoteli dati bodočemu župniku južino pri svoji mizi. Tega ne bi bil mlinar nikoli verjel; ali kakor je bil pameten, ni povedal tem ljudem niti besedice o obljubi svoje žene.

Pri tem prosjačenju za periodično kosilo je prišel seveda tudi h gospodu škofu, kateremu je najprvo povedal, kako se je zaobljubila njegova žena. Škof ga je povabil, naj pride drugi dan. Tedaj je dobil dobri oče vest, da dobi njegov sinček lahko prosto mesto pri jezuitih. Tisto prosto mesto je bilo pač že obljubljeno sinu poštenega, siromašnega učitelja, ali mlinarjevo dete je bilo vsled zaobljube takorekoč že v materinem telesu posvečeno za mašnika in zato je bila škofova dolžnost, varovati tega Bogu posvečnega otroka pred nevarnostmi državne gimnazije. Tako je dobil Gustel, sin bogatega mlinarja, namesto ubozega učiteljevega fanta prosto mesto pri jezuitih. Čisto prav se je zgodilo temu; zakaj ni imel tako pobožne matere, ki daruje otroka že pred rojstvom materi božji, kakor mlinarjeva Cenka?

Mlinarju je bilo skoraj žal za dobra jedila, ki so bila njegovemu Gustlu obljubljena na posvetni gimnaziji. Ali, kar je boljše, je boljše. Sedaj mu tudi za stanovanje in za perilo ni treba plačati ničesar. Nenavadno vesel se je povrnil v Gospojno. Kmalu je prišel dan slovesa za Gustla. Zanj je bil to dan veselja. Ko ga je mati pri odhodu s solznimi očmi pri vratih poskropila z blagoslovljeno vodo in prekrizala, ni bilo nič drugače, kakor navadno, kadar je šel v šolo. Nobeno oko se mu ni orosilo. Spretno je splezal na kočijo, kjer je že sedel oče z vajeti v roki. "Hio, lisec!" je zaklical konju sam, ker že ni mogel pričakati, da se odpelje. Ko je bil že na poti, se je komaj napol obrnil in pogledal na mlin, kjer je stala mati pred vrati, pa si je brisala oči s predpasnikom. Njegov duh je bil že v velikem, lepem mestu. Ko je tolkel konj na mostu, polagoma korakajoč, v glasnem taktu s kopiti po deskah, je pogledal prezirljivo na gorski potok, ki je tekkel spodaj. Jutri bo že kraj Donave, po kateri se vozijo ladje, večje nego hiša njegovega očeta.

Ponosno je sedel poleg očeta v kočiji, ko se je drdraje peljala skozi vas. Malo da ni prezrl nizkega šolskega poslopja. Usta so se mu skremžila in fin smehljal se mu je zazibal na ustnicah. Šola, v katero se pelje sedaj, je vse drugačna; tri nadstropja ima in več nego dvesto oken, kakor mu je pravil oče.

Ljudje so gledali za mlinarjevo kočijo.

"No, le počakajte, kadar se pripeljem kot novomašnik, boste vsi ležali na kolenih pred vašimi hišami in veseli boste ako vam dam z voza svoj blagoslov. Tedaj bodo zvonili zvonovi, muzikantje bodo godli in bela dekleta mi bodo sipala cvetje."

Na vso to krasoto je mislil Gustel in srce se mu je tako razširilo, da je skoraj sovražno gledal na gore, ki so se pretilno dvigale na vseh straneh. V svet! Ven iz ozkosti! Več hoče biti, kakor ljudje tu v dolini!

Vsak hip je kočija srečevala šolske otroke, Gustlove tovariše, ki so pohajali gor v malo šolsko hišo. S plašnim spoštovanjem so gledali mladega študenta, ki je bil že danes kot bodoči župnik mnogo več od njih. Gustlu bi se bilo zdelo čisto naravno, ako bi se bili spoštljivo odkrivali pred njim.

Sedaj ima že vse druge tovariše. V jezuitskem samostanu je baje do tristo dijakov. To bo zanj! Vse mora nadkriliti, vedno hoče biti prvi. Saj je moder kakor nihče drugi; to je slišal zmerom doma, in učiti se hoče dan in noč, da bo lahko ponosno gledal na druge.

In kar je takrat obljubil sam sebi, je tudi izpolnil. Že po končanem prvem šolskem letu je prišel kot prvi svojega razreda domov na počitnice, v žepu pa je imel kot premijo "Kristusovo nasledstvo", lepo v zlato obrezano usnje vezano. Tako je šlo skozi celo gimnazijo. Jezuitje so kmalu izpoznali njegov značaj, njegovo zavedno, brezobzirno stremljenje, ki je bilo združeno s strastnim ponosom. Takega značaja ni bilo mogoče zlomiti; ali kot praktični učitelji so ga zvili v tisto smer, ki je bila najbolj primerna, da se ga more porabiti za blagor cerkve.

"Iz tega študenta bo nekoč, kadar postane duhovnik, čil bojevnik cerkve; v posvetni gimnaziji pa bi postal iz njega nevaren sovražnik cerkvi in duhovnikom." Tako se redno glasi poročilo patra rektorja škofu o Avguštinu Grosu. Škof pa se je zahvaljeval Bogu, da je, podavši mu prosto mesto, pridobil tako izvrstnega dijaka.

Ob času počitnic je bil Gustel prav malo v hiši staršev. Dolina med visokimi gorami mu je bila pretesna; gnalo ga je v svet. S svojimi lepimi izpričevali je smelo stopal v vsako župnijo po svoj "viaticum" in marsikateri siromašni vaški župnik na Solnograškem in na Tirolskem je dal ubogemu potujočemu dijaku toliko, da drugi dan ni imel mesa. Bogati mlinarjev sin pa se je smejal: "Ne, tako ubog župnik ne maram postati. Bog me varuj tega. Še več se moram učiti; zastoj nisem pameten."

Če se je pa s svojih potov povrnil, da preživi še nekoliko tednov v Gospojni, je prinesel vselej, kakor je bil varčen, dosti denarja kot viaticum domov, kajti v svoji pobožnosti ne dajejo gospodinje ubogemu dijaku samo jesti in piti, temveč priloge še par desetice za pot. Župniji je bil kmalu vzpodbuden vzgled. V cerkvi je klečal med celo mašo in roki je imel tako lepo sklenjeni, da so prsti dosegali čelo. Mlada dekleta si, kar niso upala misliti: "To bi bil lep ljubček; škoda da bo duhoven." Seveda, dekli v mlinu sta mislili drugače, a povedati nista smeli, kajti sicer pač ne bi bili ostali niti uro več v mlinu. Zadnja leta se je širokopleči dijak pritoževal, da se boji sušice. Proti taki nevarnosti je bilo pač sveže kravje mleko najboljše sredstvo. To je prav pridno pil. Čim sta šli dekleti molzti v hlev ter sta se za to delo slekli do kratke spodnje suknje, je prišel navadno tudi Gustel za njima. Seveda ga je vabilo bolj toplo živo meso, nego toplo mleko. Enkrat je dobil pač krepko klofuto po obrazu, ki ni njegovemu zdravju nič ugajala. Z rdečim licem je tekel materi tožit. Dekletu, ki je imelo ljubčka in mu je hotelo ostati zvesto, pa tudi ni bilo koristno, da je razdajala taka zdravila. Še tistega dne

je morala vzeti svojo culo pod pazduho in pot pod noge. Za druge je bil to dober nauk; vse so mu bile poslej hočeš nočeš vdane. (Dalje prihodnjtč.)

Stanje članstva in blagajne K. S. K. J.

Kranjsko slovenska katoliška jednota je imela 31. dec. 1928, kot se glase poročila njenih glavnih odborikov, 21,333 članov in članic v oddelku odraslih. Tekom leta je narasla za 1313 članov. V mladinskem oddelku ima 11,712 članov. Tu je napredovala samo za 166 članov. Njena imovina je dne 31. dec. 1928 znašala \$2,056,836.92; v teku leta je narasla \$212,688.84. Razen posmrtninskega, rezervnega in konvenčnega so vsi drugi njeni skladi šibki, posebno poškodninski in operacijski sklad ter sklad za podpore onemoglim. Krajevnih društev ima 182. Tajnik Zalar je v svojem poročilu naglašal, da umrljivost članstva bolj in bolj narašča. Lansko leto je umrlo 213 članov, ki so imeli skupno zavarovalnine \$180,250. Njihova povprečna starost je bila 47 let in 7 mesecev. KSKJ. ima centraliziran sistem za bolniško podporo, toda le za društva, oziroma člane, ki ga hočejo. Ima dva razreda: razred enodolarske in razred dvodolarske dneve podpore. V obema je imela ob zaključku leta 6,901 članov in članice.

KSKJ. je poslednja leta v članstvu v primeri z drugimi zelo napredovala. V treh letih je narasla v oddelku odraslih za 6,556 članov in SNPJ. v istem času za 4,185 članov. KSKJ., ki je bila vrsto let duhovno mrtva organizacija, dasi je imela vso dobo stroge verski sistem, je pred nekaj leti obnovila klerikalni duh in začela z veliko, kričečo propagando, ki so jo vodili in jo še vodijo frančiškani ter nekateri drugi duhovniki in lajiki. Slednjim na čelu je Anton Grdina. Priredili so mnogo shodov, na katere je prihajala navadno kopa duhovnikov in omenjeni Grdina, spored pa je bil vselej tako prirejen, da je na klerikalno vzgajeno množico apeliral. V tem letu prirede na Leumontu vseslovenski katoliški shod.

Obnovljenje bojevitosti klerikalizma v KSKJ. pa ni moglo odpraviti boja med takozvano jolietsko strujo in zunanji krogi. Glavni tajnik Zalar je vodja joliet-ske skupine, Anton Grdina pa vodi "zunanje" četaše. Ta boj dobi včasih tako ljute oblike, da niti molitve pred sejami nič ne izdajo. Komaj glavni odborniki odmolijo, že se udarijo. Tudi na prošli seji gl. odbora, ki se je začela 28. jan. v Jolietu, so prišla ta nasprotstva ponovno na dan. Vsled tega boja ne more glede predelave, oziroma zgraditve novega glavnega urada v Jolietu zmagati nobena struja, in zadeva je sedaj pred zavarovalninskim komisarjem v Springfieldu. Zelo sporna zadeva v glavnem odboru je tudi vprašanje investiranja jednote imovine. Nekateri odborniki domnevajo, da so oni glavni uradniki, ki imajo po pravih nalogah investirati imovino KSKJ., preveč prijazni napram agentom bondnih kompanij, namesto da bi pazili na interese jednote. Tej seji je podal referat pomožni odvetnik Leopold Kushlan, ki je izvajal, da bi podporna organizacija, ki je inkorporirana v Illinoisu, po državnih zakonih ne smela kupovati bonde privatnih kompanij, niti ne bondov takozvanih "public utilities" družb. Izražal se je ostro proti agentom, ki te bonde KSKJ. usiljujejo, in proti odbornikom, ki jih kupujejo. Grajal je, ker se kupuje toliko bon-

dov iz južnih in zapadnih držav, katerih varnost ni niti od daleč toliko zajamčena kakor je zajamčena onim, ki jih izdajajo občine v industrialnih krajih. Največje preglavice delajo KSKJ. Daniel Boone bondi, radi katerih so se že na prejšnjih sejah dogajali burni prizori. Ampak kupljeni so in so sedaj last jednote. Kaj če z njimi, če pa je družba, ki jih je izdala, v konkurzu! Kupljeni so bili od velike bondne tvrdke A. C. Allyn v Chicagu, in odborniki KSKJ. so se obrnili nanjo, da jim pomaga iz zagate. Po daljših pogajanjih je predložila sledeči pogoj: Na vsakih dvajset tisoč dolarjev od nas kupljenih bondov vzamemo en Daniel Boone bond nazaj. Nekaterim odbornikom se je ta pogoj zdel sprejemljiv, kajti jednota bi se z njim rešila preteče škode. Toda pronašli so, da bi morala jednota vzeti le take bonde, kakršne bi ji tvrdka A. C. Allyn ponudila, ne take, kakršne bi hotel odbor. Kompanija si hoče na ta način zavarovati svoj profit, pa bi porinila jednoti bonde, pri katerih bi imela ona velik dobiček, neglede, če se z njimi morda v teku let dogodi isto kot se je z Daniel Boone bondi.

A. C. Allyn je ena onih investicijskih družb, ki je prodala slovenskim in tudi drugim jugoslovanskim podpornim organizacijam skozi pretekla leta največ bondov. Imela je spretnega agenta, ki je bil med nekaterimi glavnimi odborniki zelo priljubljen, pa tudi pri kompaniji do gotovega časa, ker je delal zanjo dober kšeft. Kompanija je zanesljiva, toda v tem slučaju lahko tisti, ki ravnaajo z imovino organizacij, razvidijo, koliko daleč so te kompanije pripravljene pomagati, kadar gredo kaki bondi k vragu. Včasih kdo trdi: *Kupujmo bonde od zanesljivih kompanij, da bodo v slučaju kraha kakih od nje kupljenih bondov pomagale!* Toda ne pomagajo — če jim je v škodo! Argumenti, da so imeli agenti pri investiranju imovine te ali one jugoslovanske podporne organizacije preveč odločujočega vpliva, so upravičeni.

Vzelo je v KSKJ. vrsto let, da je vodstvo pustilo v zapisnike sploh kaj o neprilikah pri investicijah. Šele po dolgem času so nekateri člani, med njimi šeboganski župnik, forsirali to vprašanje v ospredje. Sedaj " *Glasilo KSKJ.*" piše tudi o bondih in o bojih radi investicij, ki se dogajajo na sejah, nadalje objavlja seznam kupljenih bondov, ime firme, ki jih proda in druge podatke. Ta sistem je dobila seveda najprvo SNPJ., kar je zasluga tistih članov, ki vedo, da so v tem mogoče velike izboljšave v korist organizacije in jih hočejo. Ena izboljšav je, da je dobila poseben odbor, katerega naloga je posvetiti se samo študiranju, kako čimboljše investirati imovino organizacije. Ker pa je za varnost organizacije in njeno dobro ime potrebno, da je kontrola pri financah čim širša, in da tak odbor ni preveč telo samo zase, je potrebno in prav, da se za njegovo delo zanimajo *VSI odborniki*. V provizoričnih pravilih SNPJ. so z ozirom na gospodarski odbor določbe, ki organizaciji lahko škodujejo, ker omejujejo glavnemu odboru *kontrola nad gospodarskim odborom*. Čimveč kontrole in čimveč zanimanja od strani vseh članov za delo vsega odbora — pa ne bo sumničen in ne afer kakor se sedaj tu in tam dogajajo. V KSKJ. ne bi imeli toliko neprilik glede tega problema, če bi si članstvo znalo izvojevati potrebno kontrolo, namesto da je prepustilo vodstvo svoje organizacije peščici oseb, ki so delale po svoji volji ter organizacijo zavozile v nazadovanje in končno že prav blizu poloma. Treba je bilo ob 12. uri drastične akcije, da so jo rešili.

Kenzler o vzrokih svoje povrnitve v socialistično stranko

Geo. Kenzler, bivši komunistični voditelj in poslanec v nemškem državnem zboru, piše v *Vorwaertsu* o vzrokih svojega pridruženja socialistični stranki. Med drugim naglaša, da sedanja protisocialistična politika ruske vlade škoduje Nemčiji in Rusiji.

Angleške in francoske zarote proti Rusiji silijo moskovsko vlado, da išče močne zaveznike. Najboljša zaveznica sovjetske Rusije bi bila socialistična internacionala, piše Kenzler. Toda namesto da bi režim v Moskvi ponudil prijateljsko roko socialistični internacionali, se ruski komunistični voditelji na vse načine prizadevajo, kako bi socialistične stranke čimbolj oblatili.

"Povrnil sem se v socialistično stranko, ker ne morem gledati samomornega boja, ki dovede do razpada delavskega gibanja, ako se zavedeno delavstvo pravočasno ne strezni ter odpravi taktiko, ki koristi edino sovražnikom delavskega razreda", je izjavil Kenzler. V enem svojih članov pravi: "Glavna naloga komunističnih poslancev v raznih zbornicah ni konstruktivna zakonodaja, pač pa blatenje socialističnih poslancev v namenu, da se jih diskreditira med delavci. In vendar so komunisti prisiljeni glasovati v 90 slučajih izmed 100 za socialistične predloge. Socialisti so nedvomno pravi voditelji v vseh rečeh, ki se tičejo delavskega ljudstva in so njemu prid ... Povrnil sem se v socialistično stranko, ker vem, da bom kot socialist lahko več koristil delavstvu kakor pa bi mu mogel koristiti v komunistični stranki."

Ivan Mlinar 60 let star

Ljubljana, 24. januarja 1929.

Danes je stopil v šestdeseto leto življenja mož, ki je v zadnjih 30 letih med delavstvom Ljubljane deloval na vseh poljih, s. Ivan Mlinar. Javnosti je bil skoro neopažen. Tih, skromen, ki se ni nikdar rinil v ospredje, zato pa je bil z vsem srcem pri vsaki akciji. Po poklicu je tiskar, ali vsled bolehnosti je pred 10 leti izstopil iz stroke in postal uradnik pri bolniškem zavarovanju. Najprej je — okrog leta 1897 — deloval v Celju, potem je pokazal svoje organizacijske sposobnosti v Ljubljani, kjer je kmalu postal glavni zaupnik dunajske strokovne komisije. S tem je postal seveda glavni činitelj v strokovnem gibanju Ljubljane in Slovenije. Obenem se je udeleževal v soc. dem. politični stranki. Bil je večkrat tudi občinski odbornik, kjer se je odlikoval v socialno-političnem delu. Tudi pri porajajočem se združništvu se je prvih početkov del udeležil in bil nekaj časa član načelstva Konzumnega društva za Slovenijo. Žurnalistično je sodeloval doslej od l. 1898. do danes pri vseh delavskih časopisih od Rdečega praporja, Naših zapiskov, Delavca do Zarje, Napreja, Delavske Politike in Pod lipe.

Ni mnogo poznan na zunaj. Izven Ljubljane ga malo poznajo. V Ljubljani pa je zvest svetovalec in borec v delavskem gibanju. Naj doživi 70 in 80-letnico! Prav je, da so se delavske vrste spomnile njegove šestdesetletnice.

Bi radi knjige? Prečitajte cenik knjig v tej številki "Proletarca".

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

MILWAUKEE-WEST ALLIS, WIS.

Kot že poročano, se je na konferenci dne 28. jan. ustanovil v West Allisu socialistični klub, tako da ima JSZ. sedaj v tej državi tri postojanke, in sicer v naselbinah Milwaukee, Sheboygan in West Allis. Klub št. 37 v Milwaukee je sklenil prispevati v pomoč west-alliskemu \$10 za začetne stroške.

Klub št. 37 (Milwaukee) in Soc. pevski zbor "Naprej" priredita skupno prvomajsko proslavo v nedeljo 28. aprila v S. S. Turn Hall. Ta klub namerava enkrat aprila aranžirati tudi eno predavanje, in če bo načrt izvedljiv, bodo člani agitirali za čimvečjo udeležbo. Klub je na prošli seji tudi sklenil, da naj se skuša dobiti zanj zastopstvo v County Central odboru, naloga pa je bila poverjena s. Joško Radlu ml.

Delegatje društev SNPJ. so, od druš. št. 16, Fr. Zajec in L. Alpner, na West Allisu sta izvoljena W. Pugel in Tone Demshar, v ženskem druš. št. 192 je izvoljena Kristina Omahne, angleško poslujoče društvo "Badgers" bo zastopal Joško Radel in "Bratoljub" John Vidmar. — *Poročevalec.*

RAZNO IZ SHEBOYGANA, WIS.

Iz Sheboygana že dolgo ni bilo poročila, toda to ne znači, da se ta naselbina več ne giblje. Ko to pišem, je tukaj snega in pa mraz kakor na Spitzbergu. Sheboygan je že daleč na severu in to pomeni dolgo in hudo zimo. Da ne zmrzujemo, so tu razne kompanije, ki nam iz same dobrotljivosti oskrbujejo gorkoto, bodisi v stanovanjih, v delavnicah ali pa nam nudijo obleko, ki varuje človeka pred prehudim pritiskom mraza. Pa dovolj o mrazu, in sedaj k tistemu, o čemur sem se namenil pisati.

Influenca je pobrala to zimo več naših rojakov v Sheboyganu, med njimi nekaj še prav mladih. V prošlem mesecu je bilo opaziti po naših ulicah mnogo konj in sani. Izgledalo je, kot da se nahajamo v dobi pred 25 leti. Avtomobil je vsled množine snega in mraza odpovedal in prišli so na njegovo mesto sani s konji. Tukajšnji list Sheboygan Press je prinesel sliko, ki kaže prezebajoče konje, uprežene v sani, ki čakajo na "parking place" pred trgovinami. Ali ni to novost v današnjih časih moderne tehnike?

Omenjeni list je tudi objavil dolgo poročilo o avanturi Slovenca Charles Planinška, ki je preživel sedem let pri Eskimovcih visoko na severu, in njegovo potovanje. Sedaj se nahaja tu pri svojih znancih. Bilo bi zelo zanimivo čtivo, ako bi omenjeni rojak svoje dogodščine opisal v svojem materinem jeziku v slovenskih listih.

Imeli smo tudi poset naše operne pevke Pavle Lovšeto, ki je imela tukaj dva koncerta: prvič v dvorani farne cerkve, in drugič v High School avditoriju. Izvrstna pevka! Poset na njenem drugem koncertu je bil mnogo boljši kot na prvem, kajti prišlo je tudi veliko Amerikancev, katerim je slovenska pesem ugajala. O pevki umetnici in njenih koncertih je prinesel omenjeni dnevnik dolga poročila in njeno sliko

v narodni noši. Dobila je laskavo pohvalo in ob enem tudi slovenski narod, ki ima take moči med seboj.

V društvenem in prosvetnem oziru med nami ni posebnih sprememb. Prirejajo se razne veselice in igre. Zadnja predstava kluba JSZ. je bila v decembru pr. leto, ki je izpadla dobro kar se igranja in zadovoljnosti navzočega občinstva tiče, ne pa gmotno. Premajhna udeležba. Enake težkoče imajo s predstavami odseki drugih organizacij. Menda misli soc. klub prirediti zopet predstavo koncem sezone. Treba je upoštevati, koliko truda vzame igralcem, da spravijo predstavo na oder, posebno še, kot jih prireja soc. klub. Narod bi moral to vedeti in jim pomagati z obilnim posetom. Narod brez kulture ni narod.

Kaj pa delavske razmere pri nas? Čudno vprašanje, kajne? Saj nam vendar vedno pripovedujejo, da imamo prosperiteto! Dan za dnem nam šmokavzarski listi pišejo o nji, pa še bi kmalu ne verjeli.

"Delavske razmere so slabe", čujemo iz naselbin, in čitamo tudi o veliki brezposelnosti. Prosperiteta je torej le bolj za nekatere. Kdo pa je kriv, če ni splošna za vse, ako ne delavci sami, ki pošiljajo v zakonodaje ljudi, katerim je le za njihovo prosperiteto, toda ne za našo! En milwauški kongresni okraj je pošiljal v poslansko zbornico v Washingtonu Victor L. Bergerja, o čigar koristnih predlogah za ljudstvo so vedno pisali več ali manj vsi ameriški listi. Pa so delavci v tistem kraju, premoteni od Smithovih in Hooverjevih gesel, pozabili, da je zanje en Berger več vreden kot sto tisoč Smithovih obljub—in Berger ni več kongresnik. To je plačilo, ki ga je dobil za svoje službovanje ljudstvu. Kako neprevidno je še ameriško delavstvo, ki pošilja na javna politična mesta rajše graftarje in imperialistične agente, kakor pa ljudi, ki bi le njemu služili. Če bi bilo v kongresu vsaj sto Bergerjev, bi militaristi ne prišli skozi s svojo predlogo za število novih vojnih ladij, in tiste milijone bi se porabilo v kake koristne namene. Tako pa ...

Če si delavstvo samo ne bo izboljšalo svojega položaja, drugi ga mu ne bodo. Kako naj si ga izboljša? Program mu nudi socialistična stranka, in če ga hoče izvajati, ji mora na volilne dneve poveriti moč. Ampak tu čujemo tisti znani ljudski rek: "Kaj pomaga, ko pa vsi, ko pridejo enkrat v urade, postanejo kruki!" To mišljenje dokazuje, kako slabo pojmujejo ameriške politične stranke. Dokler bodo glasovali za kapitalistične stranke, ne morejo pričakovati ničesar drugega kot to kar dobe, kajti če te stranke propagirajo izkoriščanje in ugođe vsled bojazni, da se bi ljudstvo ne obrnilo h kakim drugim stranki, le tu in tam delavstvu, in če se protivijo vsaki učinkovitni socialni zakonodaji, ako vztrajajo, da se ohrani sedanji koruptni sistem, je naravno, da bodo vsi, ko so enkrat v uradu, "kruki" v enem ali drugem oziru. Torej čemu ne izbrati drugo stranko—stranko, ki ima program ne samo proti ampak za *ODPRAVO* korupcije? V tem je razlika, ki se je bo ljudstvo moralo naučiti pojmovati, ako noče "krukov". Ni izključeno, da se tudi v naši stranki ne bi pojavil kdo nepoštenih, toda stranka je poštena, njen program je ljudski program, in morebitne nepoštenjake v svojih vrstah bi lahko iztrebila.

Čitajmo delavske liste, ki so naši in knjige, ki so pisane v duhu delavskih smotrov in ciljev. Postanimo člani stranke, ki je naša in nam potrebna.—*Poročevalec.*

ZANIMIVA RAZPRAVA V KLUBU ŠT. 114 O BODOČNOSTI JSZ. IN O OBLIKI PROLETARCA.

DETROIT, MICH. — Dne 10. februarja je imel klub št. 114 izredno diskuzijsko sejo, na kateri se je razpravljalo o Gardnovem članku v Proletarcu: "Melting pot in J.S.Z." in o vprašanju oblike Proletarca. K prvemu predmetu se je sukala razprava v glavnem, ali nam je J.S.Z. potrebna? Vsi so konstatirali, da je taka organizacija našemu delavstvu potrebna in koristna. Mi živimo v svojem miljeu kar se tiče naših aktivnosti, imamo svoje javno življenje, in v kolikor smo kot delavstvo navezani na skupnost delavskih akcij, smo združeni s socialistično stranko. Tako vršimo v danih razmerah po svojih najboljših močeh obe funkciji. Nadalje je potrebno, da dobimo v svoj krog še našo mladino, to je, v naše klube, in bo JSZ. razvojno postala čimtesnejši del skupnih ameriških delavskih organizacij, združenih v socialistični stranki. Kakor se razvojno spreminjajo naše podporne organizacije iz striktno slovenskih v ameriške organizacije, tako se bo tudi JSZ. Potrebna je nam in hočemo, da se ohrani.

Tudi razprava o obliki Proletarca je bila obširna. Pri glasovanju se je večina izrekla za sedanjo obliko. *Poročevalec.*

ODGOVOR "KULTUROLOMCA" V COLLINWOODU.

COLLINWOOD, O. — Preiskovalnemu odboru, ki je posvetil v "afero collinwoodskih kikarjev in zgagarjev", nimam kaj oporekati. Tvorili so ga pooblaščeniki možje, ki svoja izvajanja opirajo na dejstva in razmere kakor so. Obljubil sem, da bom kot "kolovodja zgagarji" pri dram. druš. "Verovšek" opisal "afero" malo podrobneje, pa magari če se me potem obesi.

Res je, bila so nesoglasja pri "Verovšku", toda ne na račun uničenja slovenske dramatike. Nesporazumi so nastajali največ vsled osebnosti, ki niso dopustile onim, ki so jih gojili, trezno misliti. Ni bilo politike. Ne vem zakaj obrniti osebno sovraštvo pod krinko politike? Največ smo se sporekali med seboj tisti, ki nismo drug drugemu storili ničesar žalega. Nesoglasje je vedno prišlo potom tretje osebe. Nikoli se nismo vprašali: Kaj si mu ti, kaj ti je on slabega storil. Krega ne bi bilo v toliki meri, če ne bi bilo med nami dvo-reznih nožev. Bili so med nami ("krožek") ljudje, ki so rezali na desno in levo, prenašali čenče iz enega kota v drugega in razustili neslani bav-bav. Če ne bi bilo dvoreznežev, ne bi prišli v razdvojenje in morda bi zavladoval prijateljstvo samo od sebe. Kaj je razlika, naj bo igrovodja ta ali oni, igralec Peter ali Pavel, vsi dobe enako plačilo od naroda. Vsi zapravljajo svoj prosti čas, da se uče zabavati druge, in vedno se dobi kdo, ki ti vzame veselje do dela pri igrah — plačan je!

Kot "kulturolovec" bom vseeno vrgel malo blata raz svojega hrbta pred noge onim, ki so me naredili "zgagarja". Ni me sram dela, ki sem ga vršil kot "Verovškov" igrovodja. Če sem bil vam neljub, bi bili prišli ter vzeli moje mesto. Razupilo se je po Collinwoodu — hej, socialisti — zgagarji — uničevalci

slovenske kulture, hočejo razbiti "Verovška" in zavladati nad S.D.D. Lep bav-bav, v sredi votel, ob kraju ga pa nič ni — fata morgana. Roke proč — smo čuječi! so se glasili vzkliki. Čemu ne na dan z dokazi? Resnica o "Verovšku" je ta: Na redni njegovi seji sem predlagal, da se ga inkorporira samostojno, torej "Verovšek" naj bi bil postal sam svoj! Kje je tu rečeno — socialistični klub ga bo pobasal? Zakaj sem to storil ter s tem oživel "čuječe"? Ob prvi obletnici slavnosti otvoritve SDD. je "Verovšek" vprizoril šaloigro "Baron čevljar". Radi nekega incidenta ob priliki otvoritve sem bil v opoziciji sličnostim, in prevzel sem vodstvo te igre samo pod pogojem, da se pusti nas v popolnem miru. Vse stroške predstave plača SDD. in vsi dohodki pripadajo njemu. Igra je bila vprizorjena. Po predstavi smo se igralci mastili z ostanki "Nacetove pojedine". Nato smo odšli v spodnje prostore, kjer se je nadaljevala slavnost otvoritvene obletnice s plesom. Zahtevali so od nas "Verovškovcev" vstopnice. Bili smo presenečeni. Kupili smo jih, in nekateri so odšli domov razburjeni.

Na isti slavnosti in isti večer so sodelovali slovenski sokoli iz Clevelanda. Bili so sprejeti kakor se spodobi — dobrodošli tu in tam. Mar nismo mi delali in pustili marsikak večer v mrzli dvorani pri vajah, za iste koristi SDD. kakor drugi? Prijatelji, tu ste me navdušili do "zgagarije" in radi tega sem sprožil idejo za samostojnost "Verovška", in to brez drugih "kolovodij". Šikanirali ste me ob vsaki priliki. Svojega načina "uničevanja dramatike" nisem skrival pred nikomur, kakor hočete prikazati vi, kajti svoje naziranje sem povedal javno, celo s takratnim podpredsednikom direktorija SDD. sem se posvetoval. Ne vem, kje so danes tisti, ki so radi "šikaniranja" najbolj protestirali? Dobro je res včasih, da se malo skrijemo pod plašč drugega. Soc. klub št. 49 je imel namen v takratni sezoni vprizoriti tri igre. Prosil bi soc. klub, da bi se prelistalo zapisnik. Ali ne stoji v njemu, da se bodo vprizorile "s sodelovanjem dram. druš. 'Verovšek'"? Kje je torej vaša socialistična nevarnost, ki je pretela uničiti "Verovška"? Drugič si poiščite boljši bav-bav. Če bi soc. klub uprizarjal igre, kje bi bila to škoda SDD? Mar ne bi pomenilo to večji dohodek na najemniki? Igralci, ki ste imeli vloge v drami "Zadnji dan", se še spominjate strahu, ki ga je imel oskrbnik Doma, ako nismo socialisti morda zažgali odra ali mogoče odnesli kaj kulis? Kulturolovec sem — hvala za priznanje! Ker pa sem opustil vse kulturolovmstvo že pred enim letom, se me ne bojte več! Toda kje ste bili takrat, ko je bila nevarnost na višku? Po toči je nespametno govoriti o varnosti. Čudno nesoglasje se mi zdi tudi to, da ko sem v "E" vprašal potom dopisa o "kikarjih in zgagarjih", mi je J. P. odgovoril, da se mene nič ne tiče. Kako pa z onim zagovorom na preiskovalni seji?

Neljubo bi mi bilo, če bi kaki organizaciji res škodoval, kajti radevolje sem sodeloval pri tej ali oni slavnostni priredbi z raznimi dramskimi prizori. Ampak, škodoval sem z uničenjem kulture pri društvi "V Boj", "Mir", in W. O. W., federaciji društev SNPJ. in zvezji društev SSPZ. Odpustite mi. Se spokorim in želim biti dober ravno tako kakor J. P. Hvala, prijatelji, da ste me "ofrajhali"! Morda niste računali, da ste mi storili dokaj dobrega. Sedim doma pri peči in vam želim dober tek. Ni potreba trgati čevljev in iskati podpisov, saj vam dam vse priznanje.

Tudi se dobi tu in tam še kdo drugi, ki je poma-

gal vleči za "štrik" mrtvaškega zvona "Verovška" v tistih časih intrigarij. Samo spomin je treba obuditi. "Ljubezen treh kraljev", težka drama, je bila igrana. Dvorana na predstavi nabito polna. Čas, da se dvigne zastor, je bil tu. Suflerja ni bilo na mestu. Igralci so postali nervozni, razburjeni. Kdor ima upogled v režijo, bo vedel, kaj se pravi za diletante igrati brez šepetalca. Igrali smo. V sredi predstave pride šepetalcalec p... oziroma so ga pripeljali. Eden izmed igralcev postavi predenj posodo njegovega patrona — češ — dokončaj! Pečat k "Dokumentu sramote". Ali ne bi bila udarila za "Verovška" 12. ura, če bi stopil igrovodja pred zastor in pojasnil občinstvu, ne moremo igrati, to in to se je dogodilo, in nimamo nikogar v rezervi?

Kaj pa mir v Collinwoodu? Treba je samo pogledati v "E." ali "P.", pa vidimo, da je res mir, da smo res angelčki spokorniki. Prosim še malo posluha. Ker sem uničevalec kulture, napravim sledečo opombo z ozirom na pevski zbor "Jadran", ki je pri stvari nedolžno jagnje: Čemu vabite te "zgagarje", da vam bi pomagali ponoviti "Spominsko ploščo"? Mar ne veste, da lahko uničijo slogo v naselbini?

Mehurčki so se razpuhnili in se zahvaljujejo za posluh in prijaznost.

Vinko Coff.

J. ULE O OBLIKI LISTA.

MILWAUKEE, WIS. — Čtivo, kakor ga nudi Proletarec, rad čitam, neglede na kakšnem papirju je in v kakšni obliki je list. Kakor razvidim iz člankov v 1119. številki o vprašanju oblike, mnogi sodrugi še vedno zatrjujejo, da bi bila agitacija za list lažja, če bi izhajal v obliki časopisa namesto v sedanji. Ker pri tem vztrajajo, sem za spremembo, toda naj bo toliko povečan v novi obliki, da gradivo ne bo zastajalo. Priporočam nadalje več oglasov, ker vem, da nudijo dober vir dohodkov vsakemu listu, ki jih ima. Oglasi pripomorejo do boljših financ. Nimam nič proti, če sprejemate tudi kake bolj varljive oglase, kajti čitatelji se jih bomo že znali paziti, da jim ne nasedemo, list pa bo dobil sredstva za povečanje oblike. Saj se z oglasi vzdržujejo skoro vsi časopisi — pa naj jih ima tudi naš nekoliko več. — Joseph Ule.

MU NE PRINAŠA ZADOSTI ČTIVA.

SHELDON, WIS. — Cenjeno uredništvo! Na vaš opomin, da mi je naročnina potekla, vam sporočam, da sem takorekoč rojen socialist in sem za stranko že mnogo storil, bodisi gmotno ali v agitaciji, in bom delal enako tudi v bodoče. Poudarjam pa, da za moje pojmovanje ne prinašate zadostnega čtiva in pojasnil v tem oziru.

Znano mi je, da je literatura proletarijata drugih narodov bolj obširna in informativna, pa tudi bolj dovtipna kot je naša. Ne zadostuje, da ima oseba socialističnega prepričanja samo dolžnosti, temveč si prisvojimo tudi pravico do mnogo dobrega in obširnega čtiva, in tega nam Slovencem manjka, in to zlasti, od kar Martin Konda ni več med živimi. Svobodomiselnih socialisti, ki jih je mnogo med Slovenci, bi z malim trudom pridobili tudi te dvoumne socialiste na svojo stran.

Vsak fanatik je svojo pot zgrešil, in fanatiku ni ničesar v napotje. Lahko rečete, to ti je caplač! Toda čemu bi človek obvisel na eni točki, ako ima pojmovanje za boljše in vedno boljše. Ni naša krivda, temveč

vaša, da smo nevedni, kajti slovenski proletarijat je voljan in sposoben za učenje. Morali bi razpolagati s privlačnejšo silo napram nam — proletarijatu — in sadovi ne bi izostali.

Kadar bom čital ta original v reviji Proletarca, pošljem naročnino za naprej. Sedaj itak nimam denarja. S proletarskim pozdravom, Joe Valenčič.

KONCERT GE. LOVŠETOVE IN A. ŠUBLJA V MILWAUKEE BO 3. MARCA.

MILWAUKEE, WIS. — Kakor je bilo poročano, bi se imel vršiti v naši naselbini koncert Antona Šublja dne 3. marca, ker pa se je ga. Pavla Lovšetova odločila ostati še nekaj časa v Ameriki, jo je g. Šubelj pridobil tudi za nastop v Milwaukeeju. Zadeva je bila rešena za časa njunega koncerta v Waukeganu, kjer sta stopila v stike z rojakom Ermencom, kateri je bil s par prijatelji na prireditvi. Tako je torej doseženo, da bo tudi naša naselbina imela priliko slišati divno petje, ki ga bosta izvajala na svoji operni predstavi. Prvikrat se bo naselbini nudila prilika slišati arije v našem jeziku iz krasnih oper svetovnega slovesa, in to bo petje dovršenih umetnikov. Spored vključuje tudi nekaj slovenskih narodnih pesmi in arij iz slovenske opere "Gorenjski slavček".

Opozarjamo rojake na ta izredni duševni užitek, in to je prilika, ki se jim morda več ne ponudi. Upamo, da bo v nedeljo 3. marca S. S. Turn dvorana napolnjena do zadnjega kotička. Sedeži so rezervirani in splošni. Vstopnice dobite pri članih tukajšnjih pevskih društev.

Za soc. pevski zbor "Naprej", —k.

ANTON JURCA O OBLIKI "PROLETARCA".

DETROIT, MICH. — Današnji svet živi v dobi naglih sprememb in v "jazz" atmosferi. Moda se menja z veliko naglico — posebno pri ženskah. Stare fabrike podirajo in grade nove. Stroji, ki so bili pred letom morda še najnovejše izboljšanje, so danes vrženi proč med staro železje in nadomeščeni z novimi.

Vsaki dan kaj drugega. Vedno kaj "novega". Novica, ki je bila včasih novica cele mesece, je danes novica le par ur. Ljudje živijo "hitro". In tako se morajo tudi obrati vseh vrst držati tega pravila ter stremeti po čem "novem" — pa tudi ako ni novo. Sprememba mora biti.

Zame sedanja oblika Proletarca odgovarja in mi ugaja. Je pa mogoče res, da bi bilo za list boljše, če ugoditi onim, ki zahtevajo spremembo oblike. Če bi imel na prvi strani kaj lepo reklamnega, nekaj novic iz delavskega sveta in razno drugo gradivo lepo razpodeljeno, pa bi najbrž zelo dobro vplivalo in bi dobil več privlačnosti nego jo ima danes. — Anton Jurca.

Listu v podporo.

III. izkaz.

Strabane, Pa.: Štirje neimenovani \$4.00.

Sublet, Wyo.: John Starvašnik, \$1.00.

Belle Vernon, Pa.: Louis Resnick, 50c.

Herminie, Pa.: Herman Arnold, \$1.00.

West Aliquippa, Pa.: Nekdo, \$1.15; J. S. 50c, skupaj \$1.65.

Reliance, Wyo.: John Porenta, 25c.

Skupaj v tem izkazu \$8.65, prejšnji izkaz \$62.20, skupaj \$70.85.

Naša agitacija za Proletarca

V tej številki je objavljen izkaz od agitatorjev poslanih naročnin, in na prvem mestu je Jos. Snoy iz Bridgeporta, ki je imel več dni "počitnic", katere je porabil za agitacijo. Ob tej priliki je bil v par naselbinah v Penni in dobil 23 naročnin ter razpečal mnogo knjig. Ako bo mogel, bo še obiskal bližnje kraje.

Tudi drugi zastopniki so postali aktivnejši, toda ne še vsi. Pričakujemo, da se agitacija za Proletarca zelo poživí, in ob enem vas opozarjamo, da nam čim prej sporočite svoje mnenje o vprašanju oblike lista. Upravni odbor bo o nji na podlagi večine vaših mnenj definitivno sklepal koncem marca. Če se izrečamo za spremembo oblike, bo prišla v veljavo s prvo številko v aprilu.

ČLANSTVU J.S.Z. V JOHNSTOWNU IN OKOLICI.

Članstvu kluba št. 5 JSZ. na Franklinu-Conemaugh, Pa., naznanjam, da bo prihodnja redna seja v nedeljo 17. marca; to naznanilo pišem, ker je potrebno, da se je vsi udeležite. Na dnevnem redu bo mnogo važnih zadev, tikajočih se kluba, stranke, lista itd., ki morajo biti rešene na tej seji.

Privedite s seboj somišljenike, da postanejo člani in nam pomagajo pri delu za skupno stvar. Torej, v nedeljo 17. marca pridite vsi!—*Adolf Krasna*, tajnik.

VOLITVE DELEGATOV V DETROITSKIH DRUŠTVIH SNPJ.

DETROIT, MICH. — V društvu št. 121 SNPJ., v katerem se vrše radi vmešavanja Bartulovičeve klike prošla leta veliki boji, ki so le za silo prestali, sta bila izvoljena za delegata James Latin in društveni predsednik Spoljar. Kandidiral je tudi Anton Jurca, vnet delavec za društvo in SNPJ., ki je dobil 93 glasov. Latin jih je dobil 96 in Spoljar 101 glas. Slednji je mož na svojem mestu, medtem ko je Latin vse preveč pod vplivom znane Chas. Novakove komande in mu je v "progresivnem bloku" mnogo pomagal. Morda bo na konvenciji spoznal zmoto in deloval tako kakor bo za SNPJ. najboljše in se ne bo oziral na hujskanja v Radniku.

Pri druš. št. 518 je izvoljen Joe Kotar. Tudi on se prišteva k "opoziciji". Znan je posebno iz časov, ko se je navdušil za "Del. Slovenijo" in pozneje tudi za "Delavca", toda ko se je ta list preselil v Detroit, je Kotar kmalu izprevidel, da je Chas. Novaku ljubo samo komandiranje in ukazovanje, ne pa delo. Kakor nekoč v Milwaukeeju, je Chas. Novak tudi v Detroitu dejal, da on ni "kučni agitator" in da ne bo iskal naročnikov "Delavcu". Kotar mu odgovora ni ostal dolžan in tako so se prejšnji stiki ohladili. Če bo Kotar ostal pri svoji prejšnji taktiki, bo storil vse v svoji moči za namene "progresivnega bloka". Je pa upati, da potek stvari ni bil nanj brez vpliva in bo deloval dobro neglede na tiste svoje zaveznike, katerim je svoječasno pomagal odkrito in navdušeno toliko kakor najbrž noben drug Slovenec. — X

Klubi J. S. Z. vrše poleg političnega tudi prosvetno delo. V večjih naselbinah imajo svoje knjižnice. Goje dramatiko in nekateri tudi petje. Prirejajo predavanja in diskuzije. Klubi JSZ. so šola za jugoslovansko delavstvo.

KLUB ŠT. 1 SE IZREKEL ZA SPREMEMBO OBLIKE "PROLETARCA".

Prihodnja prireditve "Save". — Referati naše mladine. — Prihodnja razprava bo o toleranci. — Clevelandski pevci pridejo v Chicago.

CHICAGO, ILL. — Na redni seji kluba št. 1 v petek 22. feb. je prišlo v razpravo pismo upravnistva, v katerem poroča, da je vprašanje oblike Proletarca zopet v ospredju, in da predno bo upravni odbor definitivno sklepal o njem, želi izvedeti mnenja klubov kakor tudi posameznih naročnikov. Klub št. 1 se je dosedaj izjavljal za obliko revije, toda večina na tej seji je zavzela stališče, da naj se da tistim, ki pravijo, da ima list več pogojev za razširjenje v formi časopisa, priliko to dokazati v praksi. Eni so priporočali, da naj se v slučaju spremembe začne kampanja za nove naročnike, za katero naj bodo klubi odgovorni, in vsled tega naj se da vsakemu kvoto, koliko jih mora pridobiti najmanj. Po razpravi je bil sprejet predlog sodruginje Mary Aucin, da se klub št. 1 pridružuje gibanju za spremenitev oblike Proletarca iz revije v časnik.

Kot že poročano, vprizori v nedeljo 7. aprila v dvorani ČSPS. klubov pevski zbor "Sava" veliko spevoigro "Spominska plošča" v štirih dejanjih in s prologom. Vstopnice so v predprodaji po 75c, na dan predstave pri blagajni pa \$1. To je za to igro, ki bo spremljana z orkestrom, izredno nizka vstopnina. V Clevelandu jo je vprizoril pevski zbor "Jadran" z velikim uspehom, vstopnina pa je bila višja kakor pri nas. Ta predstava bo za čikaško naselbino res nekaj izrednega in računamo na veliko udeležbo, kajti le če bo dvorana napolnjena, bomo v stanju pokriti stroške. Žal pa ne bo nikomur, ki pride. Nabavite si vstopnice v predprodaji. Dobe se v uradu Proletarca, pri tajniku kluba št. 1 Petru Berniku, predsedniku "Save" Fr. Alešu in pri vseh članih in članicah kluba ter pevskega zbora.

Po izčrpanem dnevnem redu na prej omenjeni seji so sledili referati, katere so podali naši mladi sodrugi in somišljeniki, v Ameriki rojeni in vzgojeni Slovenci. Prvi je govoril John Kopach, ki si je izbral za predmet "Mladina in socialna vzgoja". Priporočal je starešem, kako lahko dosežejo, da se bodo vsaj nekateri njihovi otroci zanimali še za kaj drugega kakor za sport page in zabavo. Treba jim je pravilno predstaviti delavske liste, ponudijo se prilike, da se jim lahko poljudno pove o vzrokih krivic, ki jih trpi delavski razred.

Drugi je govoril klubov član sodrug John Rak. Oba sta vzrasla med premogarji in poznata težak boj delavca od blizu. John Rak je govoril o vzgoji, o vežbanju mladine za bodoče naloge, da lahko s sigurnostjo prevzame na svoje rame boje, delo in vodstvo, kadar je v to pozvana in mora naslediti starejše. Oscar Godina, slušatelj prava, je govoril o poroti. Izvajal je, da se strinja z onimi, ki pravijo, da je bila porota na sodiščih nekoč dobra ustanova, pa se je preživela in je izgubila svojo korist. Porotniki so navadno ljudje nizke mentalitete, in advokatje lomijo kopja, da apelirajo na neznanje in predsodke porotnikov, namesto da bi se trudili prepričati sodnika. Za svoje trditve je navajal razne ovtoritete ter gibanja za odpravo porote v nekaterih deželah ameriške Unije. Tekom teh treh govorov je predsedoval D. J. Lotrich, sejo pred

diskuzijo pa je vodil A. Miško. Ako bi bil dopuščal čas, bi sledila posebno izvajanje poslednjega referanta diskuzija, kajti vprašanje, ali so za kaotičnost ameriške justice krive porote, ali je kriv sodni sistem, je sporno. In vprašanje je, da-li bodo sodniki pravičnejši kakor so porote — če je eno kot drugo pod kontrolo enih in istih interesov?

Vsi trije pa so pokazali eno: Da znajo govoriti zanimivo in prikupno in da poznajo logiko. Govorili so angleško.

Po seji dne 22. marca bo diskuzija o "toleranci". 1.) Kako naj nastopamo na sejah naših organizacij drug napram drugemu v zadevah, kjer se naša mnenja križajo? 2.) Kakšna taktika z zunanjimi nasprotniki je boljša: ostra ali vzdržna, ki se opira na toleranco in ne neti sovražev? 3.) Ali mi z ozirom na prej navedeni točki grešimo, in ako da, kakšne spremembe potrebujemo?

Referante določi odsek za aranžiranje diskuzij in predavanj. Vsekakor bo to zelo zanimiva razprava, na katero vse naše članstvo in somišljenike že sedaj opozarjamo.

V nedeljo 28. aprila bodo tukaj gostovali clevelandski pevci Belle, Eppich in Plut. Koncert jim aranžira klub št. 1 s sodelovanjem klubovega pevskega in dramskega odseka.

IZ OKOLICE RATON, NEW MEXICO.

New Mexico ima malo prebivalcev, ali še za te ni nič boljše kakor v drugih državah. Najbrž je za delavce povprečno še slabše. Tod okrog so premo-govniki, v katerih je zaposlenih precej naših rojakov in tudi drugih Jugoslovancev. Delavske razmere so slabe in kontrola od strani bossov nad delavci velika — tako velika, da se celo boje biti naročeni na delavske liste kakor je Proletarec. Smo v težavah na vseh koncih in krajih. Prvič, ljudje že itak neradi berejo kar bi jim koristilo, če pa bi se kdo le rad naročil na tak list kakor je Proletarec, se pa boji bossov, češ, izvedeli bodo in bom ob delo. Tisoče takih in podobnih slučajev zgovorno dopoveduje delavcem, da se bodo duševne in mezne sužnosti osvobodili edino ako bodo nehali kriviti hrbet in se organizirati. Proletarec jih usposablja inteligentno misliti ter organizirano delati — zato je potrebno, da tak list širimo neglede na bosse. — *Poročevalec.*

Agitatorji na delu.

Naročnin na "Proletarca" so poslali:

Joseph Snoy, na agitaciji v Penni.	23
Anton Jankovich, Cleveland, O.	15
Jacob Rožič, Milwaukee, Wis.	13
Rudolph Potochnik, Detroit, Mich.	7
John Kobal, Johnstown, Pa.	6
George Smrekar, W. Aliquippa, Pa.	4
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	3
John Teran, Ely, Minn.	3
Frank Rataic, Forest City, Pa.	2
Henrik Pečarič, Krain, Pa.	2
Anton Sular, Arma, Kans.	2
Vinko Ločniškar, Chicago, Ill.	1
John Tancek, Girard, O.	1
Joseph Snoy, Bridgeport, O.	1
Frank Zaitz, Chicago, Ill.	1
Z. A. Arko, Diamondville, Wyo.	1
Frank Sedminek, Smithton, Pa.	1

JOSEPH PRESTERL IN NJEGOVJE "ZVEZE S ČIKAGO".

Prispevek k poročilu preiskovalnega odbora.

COLLINWOOD, O. — Ker nekateri tukaj mislijo, da je imel Jos. Presterl neko posebno intimno zvezo z uradom JSZ., posebno še z urednikom Proletarca, hočem podati s tem dopisom nekoliko slike, da pokažem resnico, ob času pa bom bolj natančno opisal naše razmere.

Po vojni, bilo je v predsedniškem letu 1920, je prišel v Collinwood na svoji agitacijski turi za JSZ. s. Joško Oven. Konferiral je z raznimi somišljeniki in jih pridobil za sestanek, na katerem je bil ustanovljen klub št. 49, ki pa je bil pozneje razbit radi brezbriznosti nekaterih sodrugov, ker se niso brigali za vodstvo in dovolili, da so tedanji komunisti hodili diskuzirat na klubove seje, ter so s svojim "argumentiranjem" begali in odvajali člane.

Pred okrog štirimi leti je prišel Joseph Presterl in se lotil akcije za ponovno organiziranje kluba. Naloga se mu je posrečila in klub je imel ob času svoje najvišje stopnje 45 članov. Do konca l. 1927 je bil Presterl klubov tajnik. Ta posel je opravljal prvost-

Izobraževalni odsek
Slov. narodnega doma,

**WAUKEGAN-
NO. CHICAGO, ILL.,**

vprizori

v nedeljo 3. marca

v S. N. D.,

424 — 10th St., Waukegan, Ill.,

ZA PRAVDO IN SRCE

Tragedija v petih dejanjih,
spisal Anton Medved.
Na novo insceniral Danilo.

Začetek ob 2:30 popoldne.

VSTOPNINA:

Za odrasle 50c
Za otroke od 6. do 16. leta 15c

Po igri prosta zabava in ples do polnoči. Za ples, ki bo v spodnji dvorani, igra orkester. Vstopnice, ki so bile kupljene k popoldanskemu programu, so veljavne tudi zvečer za ples.

Vstopnina zvečer za ples je 50c.

no, kajti bil je tajnik kluba v pravem pomenu besede, in je umevno, da je kot tak užival zaupanje v glavnem uradu JSZ, in v uredništvu glasila. Vrednost njegova dela mu je — kar je umevno — priznaval tudi klub.

V Proletarcu se je pogostokrat poudarjalo in se sedaj, da je za vsak klub važno, da je aktiven kolikor največ mogoče na prosvetnem polju: da prireja predavanja, predstave, diskuzije, da ima čitalnico itd. In Jože Presterl se je zavzel, da pridobi klub za nekaj dramskih predstav. Pojavila so se vsled tega nasprotstva, ki so se zanesla tudi izven med nasprotnike. Pokazalo se je, da stvar še ne bo izvedljiva, a Presterl se je trudil dalje in vprizorjena je bila ena socialna drama kot klubova predstava s sodelovanjem dram. društva "Verovšek". Vsled nasprotstev, osebnosti, ljubosumnosti ter drugih zaprek stvar ni bila uspeh, toda Presterl se ni uklonil. On je kakor so bili svoj čas misijonarji v Mehiki, ki so "spreobračali" Indijance in so imeli v eni roki križ, v drugi pa bič. Poljubi križ in postani kristjan, ali pa jih dobiš z bičem! Tako je on začel z našimi komunisti in z onimi, o katerih je mislil, da so (komunisti). Debatiralo se je tam kjer se ne bi smelo, posebno ne kadar so ljudje pod vplivom alkohola. Prepiri so se tako po nepotrebnem večali. Potem pa še ženske, ki so delale za Dom. Prišel je v spor tudi z njimi. Začele so se prerokovanja o maščevanju in razbitju kluba. Jože je prišel potem še v nasprotstva z nekaterimi člani kluba in v enem sluča-

ju celo s takimi, s katerimi je bil preje v najožjem prijateljstvu.

Presterl je bil tudi predsednik dramatičnega društva "Anton Verovšek". Od Slovenskega doma na Holmes Ave. je prišel v to društvo Joe Pezdirc, pozneje pa jo je primahal tudi v klub št. 49. Kdo ga je predlagal v klub, sem vprašal nedavno, a so rekli, da je prišel sam. Kmalu po pristopu je postal tajnik kluba. Od jeseni 1927 do marca 1928 nisem prihajal na seje in zato nisem sledil notranjim odnošajem od blizu. Pezdirc in Presterl sta postala znanca in ni izgledalo, da so med njima kaka nasprotstva.

Dogodilo pa se je, da je Joe Pezdirc priobčil v "E." več dopisov in končno "Dokument sramote", v katerem dolži Presterla, da je zdražbar najhujše vrste, da je on odgovoren za boje v naselbini in v nekaterih organizacijah, in da je celo napisal dopis v katoliškega "A. S." proti svojemu bivšemu prijatelju in sodrugu. Glasom Pezdircve trditve je podpisal ta dopis on (Pezdirc), ker ga je k temu Presterl prisilil. Pezdirc ga je tudi označil za klerikalnega špijona. O vsem tem ste čitali več v poročilu preiskovalnega odbora. Če bi bil Presterl res klerikalni špijon, bi ga morali klerikalci plačati in moralo bi se tu kje poznati, da jim je njegova taktika kako koristila. Hoditi bi moral v cerkev in opravljati verske dolžnosti. V cerkev mu itak nikdo ne brani. Nihče mu še ni dosedaj očital, da je cerkvenjak, bil pa je z njimi za časa svojih ak-

KNJIGARNA "PROLETARCA".

Največja izbira najboljših slovenskih knjig v Ameriki. V zalogi tudi angleške knjige, med njimi najnovejše Upton Sinclairjevo delo, po-vest v dveh knjigah, **BOSTON.**

Cena za to knjigo povsod drugod \$5, pri nas \$3.50. Prečitajte cenik pazno in izberite si knjige, ki vam ugajajo. Za večja naročila, bodisi knjižnicam, čitalnicam in klubom, popust. Vsa naročila pošljite na naslov "Proletarca".

Pazite se pred "FLU"

OPOZARJAJO ZDRAVSTVENE OBLASTI

Na stotine novih slučajev je sporočanih dnevno. Torej bodite previdni. Veliko lažje se je obvarovati pred to hudo boleznijo, kot jo zdraviti. Ako ste zanemari-li stanje vašega želodca in črev, tedaj ne zamudite dati temu pozornost takoj.

Tudi ako nimate posebnih nerednosti pri odvajanju, je priporočljivo, da očistite vaš sistem. Vsi zdravniki so edini, da je ni važnejše stvari v tem oziru.

Pol ure pred jedjo vzemite eno žlico Trinerjevega grenkega vina, da ojačate



prebavo in olajšate odvajanje blata. To prijazno zdravilno vino, kaskara in zelišča pomagajo delovanju in vas naredi zmožne ubraniti se prehladov in 'flu'. Čuvajte se ostrih čiščenj, ki slabe. V vseh lekarnah po \$1.25.

**TRINER'S
BITTER
WINE**

Poskusna steklenica
BREZPLAČNO

Pišete na Jos. Triner Co.,
1333 C. Ashland Ave., Chi-
cago, za brezplačen vzorec
Ime
Naslov
Mestodrž.

tivnosti v klubu v boju. V cerkev torej gotovo ne hodi. In če je imel kaj opravka s tistim dopisom skupno s Pezdircem, ni tega storil kot klerikalni špijon, pač pa so ga vodili motivi blaznega sovraštva do sodruga, s katerim se je sprl.

Joe Pezdircu je neki "Verovškov" igralec povedal na preiskovalni seji kluba št. 49 v obraz, da je on tisti, ki hodi v cerkev in opravlja verske dolžnosti, česar ni zanikal. In če je tako, da je Joe Pezdirc dober katoličan, je bila s tistim dopisom narejena le "klerikalna dolžnost". Udrihati po "odpadnikih" in "brezvercih" je pač naloga, ki je dana vsakemu verniku. Na preiskovalni seji smo čuli zatrdila (razvidna tudi v poročilu preiskovalnega odbora), da ima Joe Pezdirc še vedno stike z "A. S.", in tako je ta stvar postala zamotana kakor muha v pajkovi mreži.

Joe Pezdirc dolži Presterla, da ga je zlorabljal v svoje zdražbarske namene. Ko mu je bilo tega zadosti, je sklenil, da se izpreobrne. Posvetoval se je z nekaterimi zunaj kluba in ti so ga utrdili v mnenju, da je izpreobrnjenje na mestu, toda ostane naj še v nadalje v "krožku" ter špijonira, da bo razgaljenje toliko bolj efektivno. To pa je taktika, ki diši po provokatorstvu. Naredi nekaj, pripravi drugega da kaj slabega naredi, potem pa ga naznani. Prišel je na svitlo "Dokument sramote", toda ne po J. Pezdircu krivdi. Kajti če mi zamerite ali ne — ako je Joe Pezdirc take narave, da se pusti izrabljati do tako nizkih skrajnosti, kakor jih on opisuje, enemu, se bo pustil tudi komu drugemu.

Upam, da se je iz te afere kaj naučil, npr. vsaj to,

da koncem konca izid ni dober, če se človeka dolži raznih prestopkov, ne da bi imel o njegovi krivdi tudi dokaze. Kaka sreča zanj, da nima premoženja . . . ! Kako veseli bi bili advokatje, kajti dal je obtoženemu vso priliko, da bi tožil za odškodnino, kateri ne bi bilo meje. Tako pa "Dokument sramote" ni bil vreden niti ficksa nikomur. — *Frank Barbich.*

ALI NAJ SE KLUBI BLIŽNJIH NASELBIN V KANSASU ZDRUŽIJO V ENEGA MOČNEGA?

ARMA, KANS. — Članstvo JSZ. v tem okrožju opozarjam na važno konferenco socialističnih klubov, ki se vrši drugo nedeljo v marcu ob 2. popoldne v Arma Moose Hall.

Na dnevnem redu bodo med drugimi sledeča tri važna vprašanja:

1.) Ali ne bi bilo umestno združiti klube JSZ. v Grossu, Armi in Cockerillu v en močan klub?

2.) Kaj je naš odgovor na vprašanje o obliki "Proletarca"? Ali se naj jo spremeni v časnik, ali naj izhaja v formi revije kakor dosedaj?

3.) Vprašanje konvencije soc. stranke države Kansas, ki se ima vršiti to pomlad.

Razpravljali bomo poleg teh tudi o raznih drugih važnih stvareh. Potrebno je, da ste na tem zborovanju prisotni vsi do enega. Vabljeni so tudi somišljeniki in pa vsi oni, ki imajo vedno toliko povedati čez današnji kapitalistični sistem, a o delavski politični stranki nočejo nič vedeti. — *Anton Šular.*

POTOVANJE V JUGOSLAVIJO

skozi potniški oddelek naše banke je zelo priljubljeno. Skoro vsak dan dobivamo vprašanja za podatke o potovanju iz vseh krajev Amerike od ljudi, ki mislijo iti preko.

Sledite njihovemu vzgledu tudi vi, in če nameravate iti na poset v domovino, se obrnite na nas za potrebne podatke. Mi zastopamo vse parobrodne linije in vas lahko odpremimo kadarkoli sami želite. Izpolnimo vam prošnje za povratni "Permit", pomagamo pri dobavi potnega lista, vizumov in vseh drugih stvari, ki so v zvezi s potovanjem.

Naši zastopniki skrbijo za vas in za vašo prtljago ves čas vašega potovanja.

Od časa do časa oglašamo v listih imena vseh potnikov, ki prihajajo ali odhajajo preko skozi potniški oddelek naše banke.



KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 BLUE ISLAND AVE.

CHICAGO, ILL.

DENAR V JUGOSLAVIJO POŠILJAMO PO NAJNIŽJIH CENAH

ZAPISNIK OHIJSKE KONFERENCE J. S. Z.

Konferenca klubov ter društev Izobraževalne akcije JSZ. za clevelandsko ter druga okrožja v tem delu države Ohio se je vršila v nedeljo 20. januarja v Slovenskem domu, Girard, O.

Zborovanje je otvoril konferenčni tajnik Anton Garden ob 10:30 dopoldne. Za predsednika izvoljen Frank Barbič, Collinwood, in za zapisnikarja John Krebelj, Cleveland.

Klube JSZ. so zastopali: št. 27, J. Krebelj, Jos. Frančeskin in Anton Jankovič; št. 49, Fr. Barbič; št. 222, John Košin in John Tancek; št. 232, Louis Grebenak. Klub št. 6, West Park, ni bil zastopan.

Društva so zastopali: št. 49 SNPJ., Blažič; št. 126 SNPJ., F. Jerina; št. 147 SNPJ., Poulič; št. 312, Božič, št. 48 SNPJ., L. Grebenak; št. 53, Barbič; zastopnik druš. št. 5 SNPJ. ni bil prisoten in je mesto njega poročal Garden; št. 20 SSPZ., Anton Eppich; št. 61 SSPZ., L. Grebenak.

Zapisnik prejšnje seje sprejet. Tajnik Garden poročal o delu Konference ter o njeni blagajni. Nadzorni odbor poročal, da je knjige pregledal in da so vse v redu. — Garden poročal o preiskavi v klubu št. 49, kateri je bil postavljen v ospredje zanimanja radi gotovih osebnih sporov, dopisovanja in pa takozvane "Dokumenta sramote", ki je bil priobčen v "Enakopravnosti". Organizator Anton Jankovič poročal, da je delal kolikor je v danih okoliščinah mogel, a organizatoričnih uspehov ni, ker je ljudstvo preveč brezbrizno. Razpečal je mnogo izvodov Druž. koledarja in s tem delom še nadaljuje za klub št. 27 JSZ. — Kre-

belj poročal o klubu št. 27, da ni bil posebno aktiven v agitaciji in politiki, več pa je storil na kulturnem polju. Ostala dva soglašata s poročilom. Barbič pojasnjuje o zadevi, ki jo je že omenil prej A. Garden, v Collinwoodu. Spori in osebnosti so napredek ovirale, upa pa, da je vrhunec teh dosežen in da bo klub zopet napredoval. Kosin za girardski klub opisuje njegove aktivnosti na polju priredb in agitacije. Tancek od istega kluba pravi, da deluje zanj skoro od začetka, ali kot marsikje, so tudi tu nasprotniki, po katerih zasluži je prišel ob službo. Grebenak poročal o aktivnostih v Barbertonu. Poulič o Izobraževalni akciji z ozirom na svoje društvo in enako so o tej poročali tudi ostali zastopniki ter se zahvalili za knjige, ki so jim bile poslane. Edino zastopniki društev št. 53 in 49 so se pritožili, da niso prejeli knjig. Garden razlaga, da Izobraževalna akcija porabi nabrana sredstva za izdajanje poučnih knjig ter za širjenje dobre literature med ljudstvo, nadalje za nabavljanje dramskih pripomočkov (iger, vlog itd.) za naše odre, za aranžiranje poučnih predavanj kjer mogoče itd. Nato predlaga, da JSZ. pošlje knjige vsem društvom Izobraževalne akcije. Predlog sprejet.

(Opomba tajništva Izobraževalne akcije JSZ. — Mi pošiljamo literaturo vsem društvom; bila je poslana zadnjič 17. januarja t. l. Ker se je konferenca vršila tri dni potem, je naravno, da jo ena društva še niso mogla prejeti do 20. jan.)

Frančeskin govori pod točko o agitaciji za naš tisk, o obliki Proletarca, in pravi, da je zanj dobra ta, ki jo ima list sedaj, če pa bi se z drugačno obliko listu kaj prihranilo, se strinja, da se mu jo spremeni. Grebenak poročal, da klub v Barbertonu ni za obliko časopisa. Jerina pravi, da bi bil Proletarec v formi časopisa boljši za agitacijo nego revija. Jankovich pravi, da med naročniki ne čuje nič proti obliki, iz

Dr. Otis M. Walter**ZDRAVNIK IN KIRURG****4002 West 26th Street, Chicago, Ill.**

Uradne ure v uradu:

Od 2. do 4. popoldne in od 6. do 7:30 zvečer.

TEL.: LAWDALE 4872.

v Frances Willard bolnišnici

od 9. do 10. dopoldan ob torkih, četrkih in sobotah.

ROYAL BAKERYSLOVENSKA UNIJSKA
PEKARNA**Anton F. Žagar,**

lastnik.

1724 S. Sheridan Rd., No. Chicago, Ill.

Gospodinje, zahtevajte v trgovinah kruh iz naše pekarnice.

Pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI.
Naročite si dnevnik
"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.
Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ic) je
treba za novo društvo. Naslov za list in za tajni-
štvo je:

2657 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILL.**OGDEN
HIGHWAY
GARAGE**

Gasolinska postaja in zaloga
avtomobilskih potrebščin.
Popravljamo avtomobile.
Se priporoča Slovencem.

John Thaler & Ciril Obed
lastnika.

4841 Ogden Ave., Cicero, Ill.

Tel.: Cicero, 2687.

**FENCL'S
RESTAVRACIJA IN KAVARNA****2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.**

Tel.: Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.
Cene zmerne. Postrežba točna.

Frank Mivšek **COAL, COKE AND
WOOD. GRAVEL.****Waukegan, Ill.**

Phone 2726

česar se lahko sklepa, da oni ne zahtevajo premembe. Tancek je za spremembo. Frančeškin je naklonjen sedanjim oblikam in pravi, da imajo ljudje že druge časopise, Proletarca v obliki revije pa lahko hranijo. Jerina argumentira, da jih je malo, ki list hranijo, in da ljudje raje čitajo časopise kakor revije. Garden izvaja, da je to vprašanje že stara pesem. Ljudje so se ji že privadili. Gre se sedaj le za ekonomsko stran vprašanja. Je mnenja, da bi sprememba oblike prihranila listu na izdatkih za tisk približno \$100 na mesec, in ta denar bi se lahko porabil v druge svrhe. Forma sedaj pa je tudi že stara, in gledati moramo, da jo napravimo bolj privlačno, kakor delajo drugi listi. Jankovich se z izvajanjem strinja in stavi predlog v tem smislu, ki je sprejet.

S. Anton Garden poda daljši referat o mladini in našem gibanju v katerem je slikal moč delavskih mladinskih organizacij v evropskih deželah, med tem ko so tukaj malenkostne, vse jačje pa so one, ki jih kontrolirajo in financirajo privatni interesi. Tudi med nami Slovenci se premalo brigamo, da bi pripomogli naši mladini do pojmovanja socialnih problemov in jo prepuščamo delavstvu sovražnim vplivom. Je mnenja, da bi lahko precej storila SNPJ. v mladinskih društvi; debatorske, oziroma diskuzijske seje mladinskih društev o takih rečeh bi bile velik korak naprej na polju delavske probuje med mladino. Tudi klubi bi morali organizirati mladinske odseke ter s pomočjo njih uvajati med mladino socialistično vzgojo, seveda

na nji dostopen način. Ko dobi Proletarec angleško prilogo, jo bo treba širiti med mladino, da dobimo med njenimi aktivnimi člani prijateljev. — Referat z odobravanjem sprejet in na predlog Frančeškina se sklene, da se ga priobči v Proletarcu in Prosveti. V razpravi o njem pravi Jerina, da mi med mladino ne bomo dosti dosegli, kajti to je delo, ki naj bi ga prevzeli tukaj rojeni naši sodruzi.

Pri razpravi o prosvetnem delu je konferenca izrekla željo, da bi JSZ. aranžirala predavateljsko turo, katero naj bi prevzel s. Ivan Molek in imel v naselbinah znanstvena predavanja.

Volitve odbora. Za tajnika Konference izvoljen Joseph Franceskin (dosedaj je bil Anton Garden, ki mandata ni mogel več sprejeti), in za organizatorja je ponovno izvoljen Anton Jankovich.

Prihodnja konferenca se vrši v Barbertonu v nedeljo 26. maja (ako bo dvorana tega dne na razpolago.)

Frank Barbič, predsednik; Jos. Franceskin, tajnik;

John Krebelj, zapisnikar.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje kluba št. 27 JSZ. se vrše vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. narod. domu. So drugi, prihajajte redno na seje in pridobivajte klubu novih članov, da bo mogel napraviti čim več na polju socialistične vzgoje in v borbi za naša prava.

ANTON ZORNIK

HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom.

Peči in pralni stroji naša posebnost.

Tel. Irwin 2102—R 2.

DR. JOHN J. ZAVERTNIK

ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad, 3724 West 26th Street

Stan 2225 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.

Tel. na domu Crawford 8440, v uradu Crawford

2212-2213. Urađuje od 2. do 4. pop., in od 6. do 8. zvečer izvzemši srede in nedelje.

MARTIN BARETINCIC

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

Tel.: Crawford 2893. Tel. na domu Rockwell 2816

Dr. Andrew Furlan

slovenski

ZOBOZDRAVNIK

3341 West 26th Street, Chicago, Illinois

Uradne ure: Od 9. do 12. dop., od 1. do 5. popoldne in od 6. do 9. zvečer. Ob sredah od 9. do 12. dop., in od 6. do 9. zvečer.

PRIPOROČILO ROJAKOM V JOHNSTOWNU IN OKOLICI.

Naznanjam, da sem prejel vzorce krasnega stenskega papirja za leto 1929, katere na željo prinesem na vaš dom, kjer si jih lahko poljubno izberete. Nadalje se priporočam za papiranje vašega doma, za barvanje (pleskanje) sob in hiše bodisi znotraj ali zunaj. Dela izvršujem po vaši želji in v popolno zadovoljstvo. Jamčim dobro, trpežno delo in dobro kakovost blaga. Cene zmerne. Oglasite se, ali pa pišite na naslov:

ANDREW WIDRICH,

Painter & Paperhanger

706 Forest Ave. (Moxham). Johnstown, Pa.

(Poštni naslov, R. D. 7, Box 103).

City Phone 34-48 J.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regali, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali amerikanških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

ZMERNE CENE IN TOČNA POSTREŽBA.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.

CENIK KNJIG.

(Nadaljevanje z 2. strani platnic.)

Meiko Ksaver: Dve slike, broš.	.50	Atila v Emoni in Romanca, broš.	.50
Meyring G.: Golem, roman, broš. 50c, vez.	.75	Balade in romance in "Stara pravda", broš.	.50
Milčinski Fran: Drobiž, vezana	.65	Jadranski biseri, fina vezba	1.25
Gospod Fridolin žolna in njegova družina, vezana	.35	Junaki, epske pesnitve, fina vezba	1.25
Igračke, črtice, vezana	1.00	Mučeniki, slike iz naše protireformacije, fina vezba	1.25
Muhoborci, črtice, vezana	.75	Primož Trubar, zgodovinska epska pesnitev, vez.	.65
Miller-Steržaj: Zvonarjeva hči, povest, broš.	.50	Bezruč Peter: Šleske pesmi, vez.	.50
Milovršnik Fr. J.: Boj za pravico, povest, broš.	.50	Debeljak Ante: Solnce in sence, broš.	.50
Murnik Rado: Jari junaki, humoreske, vez.	.80	Debeljak Ante: Moderna francoska lirika, vez.	.75
Na Bledu, povest, vez.	.75	Glaser Janko: Pohorske poti, broš.	.35
Znanci, povesti in orisi, vez.	.85	Golar Cvetko: Sto let slovenske lirike, od Vodnika do moderne, broš. 90c, vez.	1.25
Ženini naše Koprnele, satiričen roman, broš.	.35	Fountain Jean de la: Basni (iz franc. prevel I. Hribar), vez.	1.00
Novačan Anton: Naša vas, broširana	1.00	Gregorčič Simon: Poezije I. zv. vez.	.60
Samosilnik, 10 povesti, broš.	.75	Poezije II. zv. vez.	1.25
Nušić Branislav: Občinsko dete, roman dojenčka, broš.	.50	Job in psalem 118, vez.	.75
Ob 50-letnici dr. Janeza Ev. Kreka, broš.	.25	Poezije, ilustrirana izdaja, veliki format, vez.	1.50
Oppenheim C. P.: Milijonar brez denarja, vez.	.50	Kečke Dragotin: Poezije, vez.	1.10
Orel L. S.: Pasti in zanke, kriminalen roman iz polpretekla dobe, broš.	.40	Kosovel Srečko: Pesmi, broš.	.75
Pahor Jože: Medvladje, socialen roman, broš.	.75	Levstik Fran: poezije, vez.	.80
Pregelj I.: Plebanus Joannes, povest	.75	Machar J. S.: Strup iz Judeje, vez.	1.10
Pugelj Milan: Črni Panter, povesti in črtice, broš.	.65	Seliškar Tone: Trbovlje, proletarske pesmi, broš. 50c, vez.	.75
Puškin A. S.: Pikova dama, povest, broš.	.40	Vodnik Valentin: Svojemu narodu, broš.	.25
Razne povesti, broširana	.50	Zupančič Oton: Mlada pota, broš.	.75
Sándor-Gjalski Ka.: Jurkica Agićeva, povest, 357 strani, broš. 50c, vezana	.75	V zarje Vidove, pesnitve, broš.	.40
Sienkiewicz H.: Z ognjem in mečem, povest iz davnih let, vez., 681 strani	3.25	IGRE	
Potop, roman, vez., I. del \$3.25, II. del \$3.00, oba dela skupaj, 1093 strani	6.00	Anfisa, (Leonid Andrejev), broširana	.50
Šenoa Avgust: Zlatarjevo zlato, zgodovinska povest iz 16. stoletja, broš.	.75	Beneški trgovec, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
Strindberg August: Bedakova izpoved, broš. \$1, vez.	1.50	Carljeva ženitev—Trije ženi, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanke, broširana	.25
Suchy Joseph: Staroindijske pripovedke, s slikami, broš.	.35	Golgota, (M. Krlež), drama v treh dejanjih	.50
Tagore Rabindranath: Povestice	.40	Gospa z morja, (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana	.60
Tavčar Ivan: Zbrani spisi. Vsebina IV. zv.: Cvetje iz jeseni in Visoška kronika, \$2.50; vsebina V. zv.: Izza kongresa, \$2.50; vsebina VI. zv.: Grajski pisar, 4000, V Zali, Izgubljeni Bog in Pomlad, \$2.50. Vse tri knjige skupaj	7.00	Hrbenica, (Ivan Molek) drama v treh dejanjih s prologom in epilogom	.25
Tolstoj L. N.: Kazaki, kavkaška povest, broširana, 308 strani	.75	Julij Cezar, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
Spoved	.40	Kasija, drama v 3 dejanjih	.75
Tri povesti (Jetnik v Kavkazu, Starca, Koliko zemlje potrebuje človek) broš.	.40	Macbeth, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
Ljudske pripovedke, broš.	.75	Noč na hmeljniku, (Dr. I. Lah). Igra v treh dejanjih, broširana	.35
Tomic I. E.: Udovica, povest, 330 str., broš. 50c, vez.	.75	Othello, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
Turgenjev-Stepnjak: Stepni kralj Lear in hiša ob Volgi, povesti, broš.	.60	Očiščenje, (Angelo Cerkevnik), tragedija v šestih scenah	.50
Trdina Janez: Zbrani spisi, fina vezba, vsebina: I. zv.: Bahovi huzarji in Iliri ter Verske bajke stare in nove	2.00	Romantične duše, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana	.85
II. zv.: Bajke in povesti o Gorjancih	2.00	Sen kresne noči, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
III. zv.: Bajke in povesti	2.00	Umetnikova trilogija, (Alois Kraigher), tri enodejanke, broširana, 75c; vezana	1.00
IV. zv.: Bajke in povesti	2.00	ZNANSTVENE RAZPRAVE, POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPISI, UČNE IN DRUGE KNJIGE TER BROŠURE	
V. zv.: Izprehod v Belo Krajino	2.00	Ali je religija prenehala funkcionirati? Debata ..	.25
(Vseh pet knjig ima 2332 strani. Cena za celo zbirko \$9.00)		Čuda in tajne življenja (Dr. Anton Breclj), splošno življenjeslovje	.85
Twain Mark: Mali klatež Tom Sawyer, povest, vez.	.50	Elementi moderne izobrazbe, (I. Molek), broš. 50c, vezana	.75
Vajanski S. H.: Leteče sence, roman, broš.	.40	Idejni predhodniki današnjega socializma in komunizma, (Abditus), broš.	.50
Valentin Vodnik: Zbrani spisi, broš.	.35	Ilustrirana lepa maska, navodila za šminkanje, vez.	1.50
Valoiska Margareta: Heptameron, povesti	.40	Materinska pomoč, zdravemu in bolnemu dojenčku, (Dr. Matija Amrozič) s 30 slikami	.40
Wells H. G.: Zgodba o nevidnem človeku, broš.	.35	Jugoslavija (Ant. Melik) I. in II. del, broš. \$2.50, vez.	3.50
Zabavna knjižnica: Vsebina: Zločinci, Madež, Mojster Roba in Mladih zanikarnežev lastni životopi, broš. 60c, vez.	.85	Karl Marx, njegovo življenje in njegov nauk, (M. Beer)	.50
Zakrajšek France: Oglenica, povest, broš.	.40	Kratka srbska gramatika, (Dr. Josip Mencej)	.25
Zaljski: Na krivih potih, povest, broš.	.40	Kratka zgodovina Slovencev, Hrvatov in Srbov, (Matija Pirc)	.40
Zola Emile: Polom, roman iz francosko-nemške vojne 1870-71, vez.	2.00	Misterij duše, (Dr. Fr. Gostl), poljudni pregled psihijatrije, vez.	1.25
Zorec I.: Zeleni kader, povest, broš.	.45	Naš sadašnji ustavni položaj (Dr. Štefan Sagadin)	.75
PESMI IN POEZIJE		Narodnogospodarski eseji	.35
Albrecht Fran: Pesmi življenja, vez.	.50	O delavskem in socialističnem gibanju na Slovenskem do ustanovitve jugoslovanske socialnodemokratske stranke (1848-1896) (A. Kristan), broš. \$1.00, vezana	1.25
Albrecht Ivan: Slutnje, broš.	.45		
Aškerc Anton: Akropolis in Piramide, poetični sprehodi po Orientu, fina vezba	1.25		